

יפו,

יפה בימים

נתי רונאל

תוכן העניינים

2	בדמי ימיה
5	שקט
6	מכולת
8	בית כנסת
23	יפה בימים
38	כל עוד נשימה
43	לא לחתוך
46	להתעורר מהחלום
48	מארב

בדמי ימיה

יפו.

יפה.

יפו.

ים.

ימים.

לילות.

יפו בלילות.

יפו בימים.

יפו יפה.

בימים.

יהודים. ערבים.

ישראלים.

יפו. תל אביב.

יהודים – נוצרים – מוסלמים.

בית כנסת. כנסייה. מסגד.

אמונה. אלוהים.

אהבה.

איבה. אהבה.

מאבק.

מאבק יפואי.

סכין.

סכין בגב.

בלב.

סכין בגב האומה.

סכין בלב האומה.

סכין. מהגב ללב.

אומה.

עיניים בגב.

עיניים לחזית.

עיניים. עצמות.

פקוחות.

עיוורות.

עיניים. עין.

איין.

בתל אביב.

ביפו.

בלילות.

בימים.

ימי יפו.

דמי ימיה.

בדמי ימיה.

יפו.

יפה.

בימים.

שקט

השקט שלפני הסערה.

סערת שקט.

השקט שאחרי הסערה.

שקט.

יפו, אין שקט.

יפו, סערה.

סערה לפני הסערה.

סערת הסערה.

הסערה שאחרי הסערה.

יפו.

אין יפו. אין סערה.

אין יפו.

שקט.

ביפו.

מכולת

מכולת שכונתית. מכולת של משפחה ידועה ביפו. מכובדת. רואים. נקיה, מבריקה, מסודרת. כל פריט, חייל בשורה. מיושר לשמאל, מיושר לימין, מיושר. מוצרים מובחרים. יבוא. מיוחדים. מחירים – תל אביב. שירות – אין עליו, אפילו לא ביפו, ובטח שלא בתל אביב. מכובד, מסודר, אדיב, כמו המכולת. מכבד את הלקוח, מכבד את המשפחה. מכבד.

ליד הקופה יושבת אשת בעל המכולת, שנושא שם מכובד בכל יפו ומחוץ ליפו. נראית בשנות הארבעים המתקדמות, המחומצנות, של חייה. שער צבוע מגלה שורשים קצת שחורים, קצת מאפירים. יבש, דהוי, נוקשה. מת. קול – מחוספס משנים של עשן סיגריות, יבש כמו השיער, סדוק, בדרך למות. למה אנשים עושים את זה לעצמם? פתטי!

שתי נשים מבוגרות בתור ליד הקופה, ממתינות לחשבון. פלא של דמיון. אפילו בלבוש. אולי אחיות שמתוכננות ככה. אחת מהן שואלת את בעלת המכולת בקול נמוך, שקט, הססני, בערבית יפואית. השנייה מוסיפה שאלה משלה, בקול דומה, נמוך, שקט, הססני, בעברית עם מבטא בולגרי – אשכנזי כבד. לידן עומד גבר חסר גיל, קומתו רגילה, בריא גוף מאוד, לא מגולח, סוכן שעורך חשבונות עם אשת המכולת.

הבולגרית – אשכנזיה פונה לפתע אל הנוכחים ומצהירה בקול אחר, רועם ושוטף, על אשת המכולת: "היא נהדרת, אין כמוה בכל יפו". הסוכן בעל הנפח עושה עצמו מתנגד: "היא? מה פתאום? הכי גרועה!" ונהנה מאוד מהפרובוקציה-לכאורה, שבעצם ממשיכה את החנופה ומקדמת אותה לפסגה. מחייך לכל עבר, מרוצה מחכמתו המוכחת. "לא. היא נהדרת" – ממשיכה הסבתא ומתאימה עצמה לשכונה בהתנשאות אשכנזית מנוסה במבטא כמו מקומי "ע-ל-ה-כייפק!" כמו שמדברים 'בגובה העיניים' עם בני מיעוטים באשר הם, כלומר, עם לא-אירופאים מכל העדות והדתות. כך היה פעם, כשהגיעו ליפו. כך היום. דבר לא השתנה.

מזכיר את הסיפור על הנכד, נער צעיר, שהביא חבר לביתו וסבתו, תכולת העיניים ובהירת השיער מלידה, שמחה לפגוש את החבר ושאלה אותו בחביבות רבה את השאלות החשובות בחיים: "מניין ההורים?" – "ממרוקו" – ענה החבר, די מופתע. "יפה מאוד" – נתנה הסבתא ציון מבלי שנתבקשה, מסופקת ומעונגת – "גם התופרת שלי ממרוקו. אישה נחמדה." ואולי

אמרה "העוזרת?". מה זה משנה. העיקר שנתנה תקווה בריאה לחבר הזה, בן מעמד הפועלים החביב והעמל, משרת האירופאים. חודשים לאחר מכן, כשהביא הנכד לביתו נערה עמה היה ביחסים רומנטיים והציג אותה בפני הסבתא הנעימה, חזרה כמובן על השאלה החשובה מכל: "ההורים, מאיפה?" והנערה הזו, היא בעצמה נולדה שם – באחת מארצות צפון אפריקה, וסיפרה זאת בגאווה לסבתא המתעניינת בכנות. "ישם המשפחה שלך?" – לא ויתרה הסבתא על עדכון הייחוס – "לוי" – המשיכה הצעירה מחוייכת, והסבתא נאנחה ברווחה גלויה: "גם אצלנו בעיירה היו לוי. אנשים מכובדים. לוי זה גם אשכנזי".

המוכרת שרוטת השיער והקול מתעלמת מזיפוי הרגע המתחסדים ומתענגת בגלוי על החנופה שבהם. מתמוגגת. השיחה בין הסוכן לבולגריה – אשכנזיה דוחקת הצדה את כל השאר והיא עוזבת את ענייני המכולת ונותנת להם להתכתש על לבה, ורק מחייכת חיוך שמנוני, מדושן. כשהסוכן הנפוח מגיע מבחינתו לפסגה, הוא נסוג באופן דרמטי מהפרובוקציה-לכאורה ומצהיר בקולו הרועם, הסמכותי, שמשתיק את הסבתא הבולגריה לגמרי: "בכל יפו אמרת? מה פתאום! בכל תל אביב אין עליה! אני יודע, אני עובד עם כולם, בעלי המכולות. והיא – יחידה במינה. את מספרת לי!" נמרח כולו, משומן, מחפש עידוד מכל הנוכחים ואינו בוחל בזה של צבועת השיער עליה דיבר, שממרומי הממלכה אליה הוכתרה הרגע, עונה להתנשאות היהודית והאירופאית בבוז גורף, מתנשא עוד יותר. בוז שמבטל לחלוטין את נתיניה החדשים ששועבדו מרצונם. בוז שעוד יחזירם למקום ממנו באו.

רגע של חיים. לצפות, לראות, להקשיב. לא להיות. לא להתערב. להעיד. הכל. רגע של חיים. לשמוע, להעיד. לא להיות. לא להתערב. להמשיך.

באתי ביניהם, התעלמתי, שילמתי באופן ענייני, חייכתי בחום, יצאתי.

בית כנסת

"בית הכנסת הזה פתוח?" – השאלה הופיעה באופן מפתיע. הגברת אליה כוונה, זו מהבניין של הבולגרים, שהלכה מעט מהורהרת, נבהלה ממששבותיה, הסתכלה אל השואל, שעברה ממש לידו וקודם לא הבחינה בו, והמשיכה בדרכה כאילו מיהרה לאנשהו, אפילו שממש קודם היתה חולמת בהליכה איטית.

"לא נאה לך לענות? כוס אמק" – אמר במבטא קל של עולה חדש, והוסיף עוד קללות ברוסית עסיסית, בהגיית שיכורים או מסוממים.

הבולגרייה נעלמה מעבר לפינה ותכף הופיע במקומה גבר צעיר, הולך בנמרצות וכולו החלטיות – המבט הממוקד במסלול ההליכה, חולצת הג'ינס הבהירה שבתוך מכנסי הג'ינס הכהים, נעלי הספורט החדשות, שבולעות את רעש ההליכה. כל כך ממוקד היה בנקודה הרחוקה של המסלול, במדרגות העולות אל רחוב יפת, שגם הוא לא הבחין בצעיר השרוע לצד השביל, נשען אל חומת הבית שמאחוריו.

"בית הכנסת הזה פתוח?" – שוב נזרקה השאלה בקול צווחני, תובעני. אבל לא מספיק תובעני כנראה, כי הגבר ההחלטי לא נסוג ממסלולו, גם לא הגביר את הקצב כדי לברוח, כמו שעשתה הבולגרייה. הביט הצדה, התרשם ממה שהתרשם, והמשיך בהליכה הנמרצת.

"מה קרה? אני לא בן אדם? כוס אמק!" צווח השרוע וחזר למסכת הקללות ברוסית. השתתק. אכן, צעיר לא נעים, מסומם או שיכור או שניהם, לבוש כמו חסרי הבית בבגדים לא תואמים כלום שנראה כי מצא ברחוב, קרועים, מלוכלכים, מצחינים. קצת מרתיע, כשהוא שרוע כך על המדרכה בצד השביל, ממש מול שער הכניסה הנעול של בית הכנסת. אדם נבון בוודאי יבחר להתעלם ממנו, כמו שעשה הגבר בעל הג'ינס. ביפו לא מתערבים בעניינם, לא קושרים אתם שיחה. מתעלמים או אפילו נמלטים בבהלה, כמו שהראתה הבולגרייה. אנשים נבונים.

השקט של שעת הערב המוקדמת הופר שוב תוך דקות ספורות. מכיוון הגינה, בהמשך השביל המנוגד לרחוב יפת, הופיע גבר, פוסע גם הוא במרץ, אך פחות ממוקד מקודמו. גם לבושו היה בהתאם. רחב-מרושל, נוח. לשם שינוי הבחין בצעיר המסומם או השיכור, האט מעט את

צעדו, והסתכל עליו ישירות. לא מנסה להסוות את ההתעניינות, לא מתעלם. ולפני שהצעיר הספיק לשאול או לקלל, ברך אותו הגבר ב- "ערב טוב" נינוח.

"ערב טוב" – ענה ההוא מופתע, פחות צווחני מקודם, ומיד הוסיף: "סליחה, בית הכנסת פתוח?" דניאל, האיש הנינוח, עצר את ההליכה, סובב את ראשו אל השער הנעול של בית הכנסת והחזיר את המבט לצעיר. "עכשיו הוא סגור. לפעמים פתוח כאן בערב. הבוקר היה פתוח. ראיתי. מוקדם בבוקר. יכול להיות שעוד מוקדם מדי ועוד מעט יפתחו." "תודה" – הפתיע הצעיר גם את עצמו.

דניאל המשיך, עלה במדרגות ונעלם אל תוך רחוב יפת. הצעיר נשכב לגמרי בפיתו, מתעלם מאלו שעברו לידו, חלקם הבחינו בו ואחרים לא, או שעשו עצמם כמו לא מבחינים. כמחצית השעה לאחר מכן חזר דניאל והופיע במורד המדרגות והשביל, עמוס בשקיות עם מיני מכולת שקנה ברחוב. כשעבר ליד הצעיר השרוע, הזדקף ההוא ממרבצו ושאל במפתיע: "מה ש לך בשקיות?" "אוכל" – ענה דניאל, עוצר את הליכתו ופונה אל הצעיר. "תביא לי" – ציווה הצעיר, והתחיל לקום – "תביא לי" – אמר באותו קול צווח כמקודם – "עכשיו, הכל. וגם את הכסף!" דניאל לא נראה כאילו התרשם מהצווחות: "למה שאביא לך? אתה חושב שמגיע לך?" "כי יש לי סכין" – ענה ושלף אולר קטן – "ואם לא תביא לי עכשיו, הכל, יא-מנייק, אני חותך אותך". "אתה רציני? תחתוך אותי בשביל שקיות אוכל? אתה כל כך רעב?" "כן. אני רעב. אני רוצה אוכל. אני צריך כסף. תביא לי כבר". "לא מגיע לך!" – חתך דניאל בקול החלטי, הוריד את השקיות על הרצפה, התכופף, הפשיל מעט את מכנס הימין הרחב, המשתלשל בחופשיות, גילה סכין קומנדו גדולה בתוך נרתיק שצמוד לצד הרגל, קרוב לקרסול, שלף והזדקף. הכל היה במהירות, ולפתע הצעיר הצווחני עמד מול סכין קומנדו החלטית שמכוננת אליו. "אתה עוד רוצה לחתוך אותי?" – שאל דניאל, עדיין נינוח בקולו. הצעיר קילל, ולפני שהבין מה קורה דניאל שלח רגל, גרף את רגלו הרזה במהירות וגרם לו לאבד את מעט שיווי המשקל עליו ניסה לשמור. נפל וכבר הרגל של דניאל על פרק ידו שאחז בסכין. שמט את הסכין, צווח: "די, מספיק. מה קרה לך? השתגעת? רק צחקתי" – "דווקא בדיחה טובה" – חייך דניאל – "רוצה לבוא לאכול? יש לי אוכל-אוכל בשבילך, ומשהו יותר

טוב מכסף. "אתה רוצה לעשות עלי קומבינה?" "אל תפחד. אני גר קרוב. אם הייתי רוצה לפגוע בך, זה קל. אל תדאג. אולי אפשר לעזור לך. מה כבר יש לך להפסיד?" "אני מחכה לבית כנסת" "איך שאתה רוצה. אולי לא יפתחו היום. כבר ערב." "ודניאל אסף את השקיות ביד שמאל ופנה ללכת. "אתה בטוח שזה לא קומבינה עלי? מי אתה?" – "דניאל" – הציג את עצמו, והושיט את יד ימין הפנויה. ההוא אחז, נעזר בה לקום "דימיטרי אלכסנדרוביץ. עולה חדש, שיכור, חסר בית ונרקומן. אתה לא פוחד ממני?" "נעים מאוד, דימה. לא פוחד ממך. אתה רוצה לפגוע בי?" "לא. אני בכלל לא כזה. פעם הייתי טוב. בזוב לא הייתי פוגע. לא יודע מה קרה לי. הכל בגלל החרא הזה". "אפשר לעזור לך. עוד תחזור להיות טוב. אתה רוצה?" "בטח. אבל כבר אי-אפשר. גם אני חרא. לא כדאי לך להכניס אותי אליך. אני מפחד מעצמי, ממה שאני יכול לעשות." תוך כדי דיבור הגיעו לבית הקטן שבאמצע הגינה, שבולט קצת לתוכה, שצבוע ורוד עדין עם תריסי עץ חדשים, הבית של הבולגריה הזקנה, שאחרי שהיא נכנסה לבית אבות דניאל שכר אותו ואחר כך גם קנה אותו ממנה ומעמידר. בית קטן, חלקו ממש בגינה וחלקו פונה לחצר שמוסתרת מאחורי חומה, ורודה גם כן.

"איך אתה עם כלבים?" "לא סובל אותם. פעם אהבתי, מזמן. לפני החרא. עכשיו גם הם לא אוהבים אותי. יודעים שעל נרקומן אי-אפשר לסמוך. אנחנו הפוך מכלבים. הם נאמנים לבעל בית. אנחנו, אפילו לא לעצמנו, אפילו על עצמנו נעשה איזה קומבינה... יש לך כלב?" השאלה היתה מיותרת, כי איך שהתקרבו לבית נשמעו ממנו נביחות עזות. דניאל פתח את הדלת בזהירות וירה פקודה באנגלית. הנביחות הפסיקו. הזמין את דימה פנימה וסגר את הדלת מאחוריו. מהפינה זנקה כלבה שחורה, גדולה, אימתנית. דימה נרתע. "אין לך מה לפחד" – דניאל צחק – "היא לא תעשה לך כלום. כשאני פה... בואי בוני, תכירי את דימה. Friend." ובוני רחרחה את דימה בחשדנות, כמעט קופצת עליו, אבל בודקת את דניאל, יודעת שאין לה רשות לקפוץ, ועוצרת את עצמה. דימה נרתע, ואז הושיט יד מהוססת. "אל תפחד" – חזר דניאל להרגיע, וליטף את הראש הגדול של הכלבה – "כלבה טובה, כן, כלבה טובה" – פינק אותה, והיא הגיבה בגרגור שמח, מלקקת את היד המלטפת, חוזרת לרגע קצר לדימה, והולכת לפינה שלה לפי סימן של דניאל.

"אתה מלוכלך." – קבע דניאל, הרהר קצת והוסיף – "רוצה להתקלח? יש לי גם בגדים נקיים במידה שלך." דימה נראה נבוך. "לא. תן לי איזה סנדוויץ' ואני הולך. לא רוצה להפריע." "זה בסדר. אתה אורח רצוי. לא מפריע." – דניאל עדיין נשמע מהורהר – "בוא, תתקלח, ואני אכין לנו ארוחה טובה. רוצה?" ובלי לחכות לתשובה, נכנס לחדר האמבטיה הקטן, בתוכו אמבט יפני, לטבילה בכריעה, והחל למלא בו מים חמימים. מבויש, מהוסס, מנומס, דימה הסיר את הבגדים המצחינים והכניס לשקית זבל גדולה שדניאל הביא. נכנס למים החמימים והתחיל לבכות. "מה קרה?" "אני חרא. חרא. אני שונא את עצמי. רק רע אני עושה. פעם הייתי טוב. אתה איש טוב. אני ניסיתי לשדוד ממך כסף, ואתה מכניס אותי לבית ונותן לי אמבטיה ובגדים ואוכל. איזה חרא!" במקום לענות, הצביע דניאל על מגבת נקייה שהניח ועל ערימת בגדים נקיים. "נראה בערך במידה שלך."

נראה שדימה נהנה באמבט. התרווח והתחיל לשיר ברוסית צווחנית, מזייף כמו בכוונה וצוחק תוך כדי מהבדיחה של עצמו. דניאל השאיר את הדלת פתוחה, מה שבטוח, וניגש למטבחון להתקין ארוחה. כמה דקות מאוחר יותר ישבו שניהם ליד השולחן הפינתי הקטן, תחת החלון שפונה לגינה, מוכנים לאכול. "יש לך משהו לשתות?" – שאל דימה. דניאל הצביע על ספל התה שליד הצלחת של דימה ממנו עלו עדיין אדים. "זה מצוין. תה מהגינה שלי." "מתאים לי משהו אחר עם האוכל. אולי קצת אלכוהול? וודקה טובה? אתה לא שותה?" – "לא!" – היתה התשובה החלטית – "וגם לא אתן לך כאן. אבל זה תה מצוין בשבילך – עשיתי תערובת מיוחדת לך – יש פה מליסה – שקצת תרגיע, גם לואיזה שנחשבת מרגיעה, רוזמרין – שינקה קצת את מערכת העיכול והעור, זוטה לבנה – טעימה וגם מסייעת לעיכול, ולימונית – יופי של ארומה וטעם. טעם, אל תפחד." – נראה שדימה קצת התבייש להתנגד ולהתעקש על האלכוהול, ולקח לגימה קטנה מהוססת. מופתע, לקח עוד אחת. "באמת טעים. קצת מוזר. חסר סוכר, לא?" – "לא!" – שוב תשובה החלטית. "יש לך נקניק אולי? מזמן לא אכלתי. נקניק וחרדל עם לחם – מעדן!" "לא, אין לי. כאן אין בשר. אני טבעוני" – "מה זאת אומרת טבעוני? איך אפשר? מה אתה מהמשוגעים האלו?" – "יכול להיות שאני מהמשוגעים האלה. ככה אני נראה? אני לא אוכל מה שהרגו אותו או שלקחו ממישהו שנוצל באכזריות" – "כנראה קצת משוגע. איש שונה. אבל טוב... טוב לי אתך" – הוסיף דימה פתאום, מפתיע גם את עצמו.

אכל בשקט, מהורהר, לאט, אפילו שהיה רעב מאוד, בנימוס, עם סכין ומזלג לפי כללי השולחן האירופאים. "למה אתה עושה את זה?" – שאל בקול שונה מהצווחני, רציני יותר – "למה אתה צריך את זה?" – "אתה באמת רוצה לדעת? באמת?" – דימה הנחן להראות את הכוונה הכנה. "אחרי האוכל. לא בריא לדבר ולאכול. בכלל, זה גם לא מנומס, ואתה יודע לאכול יפה, לא כמונו, הצברים." – שניהם חייכו, כמו בדיחה משותפת של חברים ותיקים.

דימה סיים את התה ומיד נמזג לו ספל נוסף מהקנקן. "תשתה הרבה" – הורה דניאל – "זה יקל עלייך. אתה מתחיל קריז?" – "לא. שברתי לפני חודש, ועכשיו אני רק על אלוהול וכדורים שקניתי ממישהו. אבל לא כל יום. יום כן, יום לא. אתמול היה לא, וקיוויתי שהיום יהיה כן, אבל נראה שיהיה גם לא. זה בסדר, אל תדאג, אין לי כבר קריז עכשיו. סתם חרא." – וצחק בשקט לעצמו, קצת מריר, קצת צווחני. "בכל אופן, תשתה הרבה, זה מנקה, מוריד קצת את הדודה. יש לך דודה?" – "חבל על הזמן. אבל הייתי כל כך רעב ששכחתי קצת ממנה, אבל עכשיו, אחרי האוכל, בא לי איזה משהו קטן. אפילו איזה שכטה טובה, שהאוכל יירד טוב. אתה לא מגדל משהו בגינה שלך?" – ודימה קיבל הבעה מחויכת עקומה, כאילו ערמומית. "שכח מזה. לא כאן." – דניאל היה החלטי, כדרכו – "אבל תשתה הרבה, ותכף נעמיד קפה יפואי, כמו שצריך." דניאל פינה כלים מהשולחן, ודימה עשה איזו תנועה עם הגוף, כאילו רוצה לעזור. – "שב בשקט ותינה כמה שאתה יכול." – דניאל סירב בנימוס לעזרה, אפילו שהמילה שקט לא נראתה במקום, כשדימה כל הזמן זו על הכיסא, קם, התהלך קצת, חזר לשבת, רגליו קופצות כל הזמן, שוב קם, שוב ישב. "אני צריך לעשן" – אמר דימה, ודניאל הצביע על הגינה הציבורית.

דימה יצא, וחזר אחרי מספר דקות, מכניס עמו שובל של ריח סיגריות. הפרצוף של דניאל הראה סלידה אפילו נגד רצונו. הוא מזג קפה, שריחו החזק, המשלב הל, סילק את ריח הסיגריות. "יש הרבה שיטות להכין קפה טוב. בעצם, כל אחד בטוח שהוא יודע יותר טוב. מצאתי שההבדל לא גדול ביניהם, ומה שחשוב זה לחכות קצת אחרי שהקפה מוכן ולפני שמוזגים. לתת איזה שתי דקות שהכל ישקע כמו שצריך, ואז למזוג לאט. הנה. כמה סוכר?" – "כמה שיותר" – צחק דימה, שלא נראה שהקשיב להסבר על הכנת הקפה – "אולי ארבע

כפיות?" – הפעם דניאל לא התווכח, הוסיף את הסוכר ובחש. לעצמו לא הוסיף סוכר. עברו עם הספלים לחלק השני של החדר הלא-גדול, שהיה בבת-אחת חדר כניסה, מטבחון, חדר אוכל וסלון. ישבו על שתי כורסאות קש נוחות וביניהן שולחן קטן. "למה אני עושה את זה? אתה עדיין רוצה לדעת?" – דימה שוב אישר. "בן כמה אתה?" – שאל דניאל – "עשרים ושלוש?" – "עשרים וחמש" – תיקן דימה ומיד הוסיף – "למה שאלת?" דניאל היסס קצת, התעלם מהשאלה, נטל חתיכת בקלאווה נוטפת סירופ סוכר שהגיש לפני כן על צלוחית צבעונית, סיים את הקפה החם בלגימה רועשת, הניח את הספל על הצלוחית הקטנה בריכוז, כאילו ניסה שהמגע של הספל בצלוחית בכלל לא ירעיש, וגם הצליח בזה, והתחיל לדבר:

"לפני בערך שלוש שנים הבן הצעיר שלי סיים את הצבא. היה קצין בגולני, בסירת. ארבע שנים לא ישנו טוב בלילה, מרוב דאגה. שנה הוא היה בקבע, הרוויח די טוב וחודש אחרי השחרור נסע לטיול הגדול, לדרום אמריקה. עוד ששה חודשים שלא ישנו טוב, אפילו שהוא היה בסדר עד הסוף – אי-מיילים מכל מקום שאפשר, טלפונים, וואטס-אפ, דרישת שלום עם חברים שחזרו ומה לא. לקראת סוף הטיול שלו, בחורף שלנו, נסעתי אליו לברזיל. לשבוע, לקרנבל. היה נחמד. גרנו בתוך בית של איזה בחור ישראלי שמשכיר חדרים לישראלים. חברה טובים רובם, כמו הבן שלי, כאלה שיצאו מהצבא בריצה לתוך הטיול, כמו שיש רכב שאתה מחזיק חזק את הברקס, שלוש שנים לפחות, נותן גז עד הסוף, מרעיש כמו שצריך, ומשחרר את הברקס. הגלגלים קצת מסתובבים במקום, מייללים, לא מאמינים ששחררו אותם, ואז דוהרים לכל מקום, להספיק להגיע לכל המקומות שלא יכלו בגלל הברקס. די משעשע, מהצד, במיוחד שגם אני הייתי כזה פעם. אתה מבין?" – והמשיך בלי לחכות לתשובה – "כמה אנרגיות השתוללו בשבוע הזה. משעשע – אמרתי כבר? ודווקא הסדרתי לא רע. 'אבא של המפקד' – קראו לי בהתחלה ואחר כך, כשהבינו שגם אני הייתי קצין, קיצרו 'המפקד-אבא'. כיבדו אותי ובדרך כלל לא עישנו לידי. גם הבן שלי, אפילו שידעתי שהוא מעשן די הרבה גראס שם, כמו כולם. אחרי שבוע המשכתי לאל-איי, שם פגשתי את רעייתי שהגיעה בטיסה ישירה מהארץ. התארחנו אצל חבר טוב שלי, בכיר בקונסוליה שלנו שם. שבוע היינו יחד, נסענו, בילינו, כאילו חזרנו כמה שנים טובות אחורה, לפני שהילדים נולדו. בעצם זו היתה החופשה הרצינית הראשונה שלנו בלעדיהם. אחרי השבוע גם הבן שלי

הצטרף. בכוונה נתתי לו להישאר שבוע לבד, להתפרק, לחגוג את הפרידה מדרום-אמריקה. אז היינו שלושתנו סוף-שבוע ביחד ונפרדנו – בבוקר של יום שני הם לקחו את הרכב ששכרתי ותכננו לעלות צפונה, לסאן פרנסיסקו, לעוד שבוע. אני הייתי אמור לטוס לארץ אחר הצהריים של אותו היום. בשעות הצהריים המוקדמות יצרה המשטרה שם קשר עם השגרירות. היתה תאונה. קטלנית. לא היה להם שום סיכוי. נהרגו במקום. פגעה בהם משאית קטנה שססתה מהנתיב. הנהג היה שיכור. נפצע בינוני. אתה מבין איזה בלאגן? איזה כאב?"

דניאל הפסיק לדבר. הקול הרגוע שלו כמעט נחנק. ראו שהוא נלחם, וחזר לארשת הנינוחה. דימה היה שקט. אפילו הרגליים שלו הפסיקו את הקפיצה העצבנית.

"יש משהו חסר-אונים כשאתה בחו"ל. כשהכל בסדר, אז הכל בסדר. אבל אם משהו לא בסדר, אז אתה לגמרי חסר-אונים. אבל כזו תאונה, כזו טרגדיה, חוסר האונים כפול בריבוע. כמה שאני נראה כזה גדול וחזק, כמעט נשברתי. מזל שהייתי אצל חבר טוב, שהוא גם בקונסוליה ועשה את כל הסידורים. לדחות לי את הטיסה, לדאוג שיסיימו מהר את החקירה והנתיחה, ואז לארגן לי טיסה והטסה של הגופות, לארגן שיחכו לי בארץ לאסוף אותן וגם לבוא אתי כל הדרך ללוויה. מה הרגשתי? כאב, תסכול וכעס. איזה כעס! פיצוץ, מבפנים. רצון לנקום! רק תן לי את החרא הזה בידיים, בלי נשק, לבד, בשקט, לקרוע אותו חתיכה-חתיכה. איך הוא מעז, החרא הזה, איך? לעלות על רכב שיכור, הרי ברור שמהו יקרה. הרי אתה לא יכול להיות אחראי. ולמה דווקא לנו? למה שני האנשים הכי יקרים לי, אנשים נפלאים, מיוחדים, למה?"

הכאב, באופן טבעי, כאילו נרגע לאט. לא עובר, אבל משתנה. עדיין יש כאב, אבל במהלך האבל כאילו נוצרת בפנים איזו קליפה שמגינה. שמרחיקה את המחשבות ההורסות, המשתלטות. אתה מבין? מת לך מישהו קרוב?" כל הזמן הזה הראש של דימה היה מושפל ולשאלה של דניאל הוא הרים אותו לאט ובלי מלים ענה חיובית לשאלה. דניאל לא חיכה לפרטים והמשיך:

"כאב וכעס – צירוף קטלני. משחק מלים, אה? צירוף קטלני... הורג אותך מבפנים, למרות הקליפה שאמרת. הייתי רוצה לחנוק את ההוא, אבל מה לעשות, הוא רחוק. חוץ מזה, לא

הייתי עושה את זה. אפילו שפעם כמעט הרגתי מישהו. "כאן דימה הרים את הראש בהפתעה – "אתה כמעט הרגת?" – "כן. בצבא. הייתי בראש קבוצה של חיילים. נתקלנו באש של מחבלים. היתה לחימה. יכול להיות שהרגתי מישהו מהם. הסתערנו. חלק נמלטו, חלק לא יכלו, נפצעו או מתו. ואז, פתאום, קם אחד מאלו ששכבו, שבעצם התחזה למת וכנראה ניחש שלא נעשה וידוא הריגה, שהיה בצד שלי ככה שלא ראיתי אותו זו בהתחלה, כיוון אלי ואל השניים שלידי את הנשק וכמעט ירה. היינו קרובים. מרגישים את הנשימה אחד של השני. באינסטינקט הסתובבתי עם הנשק כדי לירות, אבל לא היה צורך. הכל היה בשברי שניות, והוא חטף צרור מהסגן שלי, שראה אותו מתרומם והספיק לדפוק בו לפני. כנראה שכבר הרגתי לפני זה, אבל אף פעם לא ראיתי מישהו מת ככה, רגע הוא חי, מסתכל, ורגע איננו, שוכב מת. מה הרגשתי? כעס, כמו הכעס שהרגשתי כשהודיעו לי על התאונה, שם באל. איי. כעס מטריף, מטורף. לא בגלל שפחדתי למות, אלא בגלל שהוא רצה לפגוע לי בחיילים. אתה מבין, בכלל לא חשבתי שגם אני הייתי יכול לחטוף ממנו. כאילו הייתי בטוח שאני חסין, שלי זה לא יקרה. אבל לחיילים שלי, שהם כמו ילדים שלי, שאני אחראי להחזיר אותם בשלום? עד כאן. כעס מטורף, שהצלחתי להשתיק, כי הוא מת לי מול העיניים. ככה לא הרגשתי את הזעזוע מהקירבה של המוות. רק אחר כך זה בא, אבל לא רציני. התגברתי. אבל אז הכעס נגמר מהר, כי הוא מת. אין לי שום זיכרון רע ממנו, אפילו מרחם עליו, שמת לי ככה, כמעט בידיים, כמו כלב. צר לי עליו, מסכן. אבל המנוול הזה שרצה את אשתי ואת הבן שלי, בדם קר, עם האלכוהול שלו? לא היו לי רחמים. ובגלל שהוא רחוק, היה לי מין רעיון מוזר – גם בארץ יש חארות כאלו, ששותים ונוהגים. במיוחד בימי שישי בלילה. יענו, בליינים, אבל בלי חשבון. רק הם קיימים ושימותו האחרים. אז חשבתי שאני אחכה להם, שאני אסע בימי שישי בלילה ואם אראה נהג שיכור, אוריד אותו מהכביש. יש לי נשק, אני די חזק ועם מקל טוב אוכל להסתדר שייצא להם החשק לנהוג גם בלי אלכוהול. זה מה שרצייתי לעשות. כל נהג שיכור – אני אוריד אותו. עלי. אל תדאגו, הנה אני בא. לא דפקתי חשבון לאף אחד, לא פחדתי. אז מה יעשו לי? כמו שסיפרתי לך קודם, אני לא פוחד על עצמי. כאילו בטוח שלי לא יקרה כלום. לא בקטע של יוהרה, אלא הכחשה. לא יכול לקרות לי. בעצם, כבר ראיתי שאני לא נבהל בקלות..." – דניאל חייך וגם דימה ענה בחיוך מבויש.

"היו כמה ימי שישי שנסעתי לאזורי בילוי. עמק האלכוהול, אזור המועדונים ועוד כאלו. אפילו ראיתי נהגים שנראו לי שיכורים. הייתי חותך אותם בכביש, מבהיל אותם קצת, אבל לא עשיתי יותר מזה. לא יכולתי. הבנתי שזה לא אני. עד אז אף אחד לא ידע על זה. בטח שלא שני הבנים הגדולים שלי. אם היו יודעים עוד היו מנסים לאשפז אותי איפשהו... גיסתי, אחות של אשתי, היא עובדת סוציאלית. עוזרת לאלכוהוליסטים בגמילה. כשהכאב והכעס לא נרגעו, דיברתי איתה. ברור שגם היא כאבה. הם היו קרובות, האחיות. מאוד אוהבות. גם אני הייתי קרוב אליה, אבל אחרי התאונה הסתגרתי והתרחקתי. היא ניסתה להתקרב ולא נתתי לה. עד שהכעס והכאב כמעט והטריפו אותי. אז פתחתי בפניה. הכל. ידעתי שהיא תבין, אולי כמעט כמו שאשתי היתה מבינה אותי. צדקתי. היא הבינה. שיתפה בכאב שלה. שאלתי איך היא יכולה להמשיך לעבוד עם אלכוהוליסטים, ועוד לעזור להם. 'זה לא שייך' ככה היא אמרה. ואז היה לה רעיון מוזר, מהפכני. שאני אבוא למקום שם היא עובדת, ואדבר עם האלכוהוליסטים שלה. 'תספר להם מה עברת, אולי ישפיע עליהם במשהו.' רעיון מוזר, וטוב. אחרי ההפתעה וההתנגדות הראשונה, הסכמתי. אמרתי שאני לא נבהל בקלות? אז לפני הפגישה שם מה זה פחדתי. מה אני יכול להגיד להם? איך אני אצליח לא לכעוס, לא להתפרץ פתאום? לך תדע מה הם יגידו. הפגישה עברה די בסדר. סיפרתי את הסיפור שלי, כמו שסיפרתי עכשיו לך, והם ישבו בשקט והקשיבו, כמוך. כשסיימתי, אחד אמר שהוא רוצה לחבק אותי, כי אני גיבור בזה שבאתי וככה נפתחתי לפניהם, קם וחיבק. אחריו עוד אחד ועוד אחד וכולם. זה היה עוד יותר מוזר ומפתיע. הכי מפתיע, שנהנית מזה. החיבוק עשה לי טוב. פתח אותי, הרגיע משהו. מהכעס, לא מהכאב, וזה לא מעט. יום אחרי זה, גיסתי אמרה לי שהם מאוד התרשמו מהפגישה והציעה שאעשה עוד כאלו, עם עוד אלכוהוליסטים בטיפול. מסתבר שיש מספיק מכם בארץ. במשך שנה, פעם בשבוע הייתי נוסע לאיזה מקום טיפולי של אלכוהוליסטים, ומדבר. לפעמים הייתי הולך גם למפגשים פתוחים של איי-איי – אתה יודע, אלכוהוליסטים אנונימיים, ובדקות האחרונות, כשהיו נותנים לאורחים לדבר, הייתי מציג את עצמי כאב ובעל שכול שהאלכוהול רצה לי את אשתי ואת הבן שלי אחרי ששיכור אומלל שתה ונהג. הרוב כבר הכירו אותי, אבל תמיד הקשיבו בשקט ובכבוד. זהו. בגלל שאני אוהב ללמוד, התחלתי ללמוד יותר על אלכוהול וגמילה, ואפילו התחלתי להנחות קבוצות

לאלכוהוליסטים בהחלמה, כבר לא מדבר יותר על המקרה שלי. למדתי לנסות לצאת קצת מהריכוז העצמי שלי ולתת להם מה שהם צריכים. לפעמים הצליח לי. ככה אומרים... זהו. עכשיו אתה מבין למה אני עושה את זה, כדי שאתה לא תהיה החרא הזה שמישהו כמוני ירצה יום אחד להרוג בידיים."

דימה ששתק כל הזמן, הראש שלו מורכן עמוק בין הידיים שלו, הרים אותו לאט. בעיניים היו לו דמעות גדולות שגם התגלגלו על הלחיים הרזות שלו. נראה כמו ילד קטן. הריגוש שדניאל הייה בו תוך כדי שדיבר, נרגע. במקום זה עלתה אצלו חמלה כלפי דימה, משהו אבהי. קם וחייב אותה. גם דימה קם. ניגב לו את הדמעות בטישו שהיה על השולחן. חזרו לשבת. "אתה מבין" – אמר בקול שקט, קצת שבור, מנסה להשתיק את הבכי ומצליח בסוף – "בשבילי כבר מאוחר מדי. אני חרא גדול שיש מישהו בעולם שאולי רוצה להרוג אותי בידיים, כמוך, שצריך להרוג אותי כי מגיע לי, כי אני חרא גדול. גדול." – וחזר לבכות, הראש בין הידיים. דניאל ישב קפוא, לא מגיב. דימה נרגע קצת והתחיל לדבר בשטף:

"נולדתי בברית המועצות לשעבר, בקייב, אוקראינה. יש לי אחות גדולה. נשמה טובה. היא נשואה עם שני ילדים. חמודים. גם בעלה בחור טוב. לא כמוני. כשהייתי בן שמונה בערך, אבא שלי עזב את הבית. הוא ואמא לא הסתדרו, היו רבים הרבה. אחותי ובעלה לא רבים, הם זוג נהדר וגם הורים נהדרים. ממי היא למדה את זה? לא מההורים שלנו, אלא מסבא וסבתא. סבא היה שם פרופסור חשוב. חוקר. מכובד. הוא וסבתא נשואים יותר מחמישים שנה. יציבים. עברו את המלחמה ביחד. אחותי גרה אצלם הרבה, אחרי שאני נולדתי, כי ההורים לא יכלו לגדל את שנינו. איזה מזל היה לה. אחרי שאבא עזב לא שמעתי ממנו יותר. בערך שנה אחרי זה הוא מת, לא יודע איך. אמא הביאה הביתה גבר אחר. חוליגן. היה מרביץ לה. היה מרביץ לי. אלכוהוליסט. גם עברייך. לפחות כסף היה לנו. פעם, כשהייתי בערך בן ארבע עשרה והוא ואמא רבו – היא ידעה לענות לו – לקחתי סכין ואיימתי עליו. הייתי רציני. הוא ידע את זה. 'אתה לא תרביץ לאמא שלי יותר, ברור?' צעקתי, רציתי להראות מי הגבר בבית, שיש בוס חדש. הוא מאוד כעס, צעק, קילל והלך. לא אהב את ההשפלה ליד אמא שלי. אחרי שהלך, רציתי לזרוק את הדברים שלו. אבל אמא, במקום לשמוח שנפטרנו ממנו, דווקא

צעקה עלי ואמרה לי שאותי היא תגרש, שנמאס לה ממני ומהאלימות שלי. ככה בדיוק. איזה חרא. ניסיתי לעזור ומה קיבלתי? היא הלכה לחפש אותו והחזירה אותו הביתה. אני הייתי חייב לבקש ממנו סליחה. על מה? על זה שהצלתי אותה ממכות? ואם היה הורג אותה? פחדתי עליה. כשהייתי בבית ספר, לפעמים כשהייתי שומע אמבולנס הייתי חושב שאולי הוא שלח אותה לבית חולים ממכות, שאולי הוא הרג אותה. אתה מבין? איזה לחץ, איזה מתח. הייתי ממהר הביתה כדי שאם צריך, אני אהיה שם להגן עליה. והנה כשכבר הגנתי עליה, היא רוצה לגרש אותי ומחזירה אותי. הייתי יכול לעבור לבית של סבא וסבתא. הם רצו אותי. אהבתי להתארח אצלם, תמיד יש אוכל טוב, מדברים בשקט, בנימוס, לא מקללים, לא צועקים, יש סבלנות, מקשיבים. גן עדן. כשלי תהיה משפחה אני רוצה להיות כמו סבא וסבתא. גם אחותי ככה. בעלה איש טוב. זה בגלל שהם יהודים, סבא וסבתא וגם הבעל של אחותי. יהודים זה עם רך, וגם חכם, וגם אוהבים את המשפחה, לא עושים בלגאן. אבא שלי לא היה יהודי, והוא ואמא רבו עד שעזב. האבא החורג שלי גם לא היה יהודי, והיה אלים, אלכוהוליסט, עבריין. אני – חצי-חצי, ותראה מה נהיה ממני.

"הייתי יכול לעבור לסבא וסבתא, שגרו בשכונה ליד ורצו אותי, אהבתי להיות אצלם ובכל זאת לא עברתי. אתה מבין, לא רציתי. לא רציתי את היציבות שלהם, לא רציתי את השקט שלהם, אפילו לא את האהבה שלהם. פחדתי שהיא תעשה אותי חלש. זה היה גיל שהתחלתי ללכת לרחוב, עם כל מיני אנשים, חיפשתי שם כוח, נצמדתי לחרא של הרחוב, לכוח המזויף והרגשתי כאילו אני חזק. כזה חזק שלא רציתי את סבא וסבתא, שלא יעצרו אותי. הם ידעו מה עובר עלי, הציעו עזרה וכשלא רציתי, לא הכריחו אותי. ידעתי שאני מצער אותם. אמא היתה בת יחידה ויש להם שני נכדים, אני ואחותי. אז גם אחותי ילדה ונהיה להם נין. אבל הם מאוד אהבו אותי.

"ברחוב למדתי להיות חזק, לאיים, להרביץ, לקחת. לא הייתי מנהיג, אבל הייתי כמו נמר בודד. ככה ראיתי את עצמי. נמר בג'ונגל של העיר. יודע להסתדר, טורף כשצריך. בטח שהייתי שותה, כמו כולם, וגם התחלתי עם הסמים. היה לי כסף, אז הכל נראה קל. המזל היה שלא עזבתי את בית הספר. מה שנשאר מהקשר שלי לסבא וסבתא זה הלימודים. סבא תמיד

היה אומר לי שהעיקר זה ללמוד – הוא היה פעם פרופסור מאוד מכובד, ואני רציתי להיות כמוהו, מכובד. אז הייתי עברייין קטן, שתיין גדול, מסומם, ותלמיד די טוב. ואז האבא החורג שלי מת. הרגו אותו בריב של עבריינים. פחדנו שזה חיסול חשבונות ושיגיעו גם אלינו, אז באנו לארץ. אמא קיוותה שפה יקרה אתי משהו יותר טוב. עלינו כולם – סבא וסבתא, אמא, אני, אחותי, בעלה ושני הילדים שלהם. אותם אני הכי אוהב. הם כמו ילדים שלי. אם יהיו לי ילדים, אני רוצה שיהיו כמוהם. מחונכים, מגומסים, מתוקים.

"בארץ המשכתי עם הבלגאנים. איך לא? גרנו בכרמיאל, בשכונה של רוסים - ככה אתם קוראים לנו, לא? אני הייתי סוחט ילדים אחרים בבית ספר ומתחבר אל האנשים הלא-נכונים. סימתי תיכון ואפילו חלק מהבגרויות, אבל בגיל שמונה עשרה, במקום ללכת לצבא, הלכתי לקהילה טיפולית, לגמילה. בהתחלה הצלחתי, אבל בסוף ברחתי אחרי ארבעה חודשים. ככה השנים עברו, גרתי אצל אמא – סבא וסבתא קנו דירה קטנה לעצמם – סבא הסתדר טוב, נהיה יועץ לאיזו חברה כי הוא מדען מכובד, ומרוויח טוב. גם גיסי הסתדר מצוין, מהנדס היי טק. ורק אני אותו חרא קטן. קל דעת, בליין, שורד ולא מתקדם לשום מקום. לפני בערך שנה אמא שלי מתה. היה לה סרטן שד שגילו מאוחר מדי. לא יכולתי להחזיק לבד את הדירה. סבא וסבתא הזמינו אותי אליהם, אבל לא רציתי. האמת שמאוד כאב לי שהיא מתה. אמא. שאלת קודם אם מת לי משהו? כן, אמא. פתאומית, אפילו. לא הצלחתי להתמודד עם הכאב. אצלי אין קליפה שמגינה, אבל יש סמים ואלכוהול. אז חזרתי לשימוש כבד, אבל לא בחומר, עוד לא. הרבה אלכוהול.

"החלטתי לעבור לתל אביב, כי כאילו פה קורים דברים. אני וחברה שלי. מי שהיתה אז. כאילו מאוהבים וכל השטויות האלה. היינו כמה שנים יחד. הכרתי אותה בקהילה, בגמילה. אסור שם יחסים בין בחור לבחורה, אז ברחנו. שני מסוממים, מטומטמים, שבמקום לעזור אחד לשני מפילים אחד את השני. כשהיינו יחד היינו רבים, כשהיינו נפרדים היינו מתגעגעים וחוזרים. נדמה לי שהרעיון של תל אביב היה שלה. אולי. חשבנו שככה נסתדר גם עם הזוגיות שלנו. אבל איך נגיע? ארגנתי קצת כסף, לקחנו שני תיקים ובערב גנבתי רכב ונסענו. היה כייף. לפני כן לא יצא לי הרבה לגנוב מכוניות. רק פה ושם. זה לא היה הקטע שלי. אבל איך

נהנינו מהנסיעה הזו – האוטו היה יפה וגדול ושיחקנו אותה כמו שני אנשים חשובים. זוג נורמלים כאלו. אבל היינו לא נורמלים. כל הנסיעה שתינו ועישנו. אז עוד הייתי נקי מהחומר. אחר כך נפלתי עוד פעם. לא הכרנו כל כך את תל אביב והיה לילה ולא ידענו לאן לנסוע. החלטנו להגיע קרוב לים, להשאיר את האוטו ולישון על החוף. השעה היתה כבר מאוחרת, הכביש היה חשוך, היום אני יודע שהגענו ליד חוף תל ברוך איפה שאין הרבה מכוניות בשעה הזאת, ואני הייתי עייף ושיכור. פתאום שמעתי בום. משהו פגע במכונית. לא נסעתי כל כך מהר, אבל היתה פגיעה חזקה. בעצם, המכונית פגעה במשהו, במישהו, יותר נכון. רוכב אופניים. היה לו פנס, אבל לא שמתי לב. בדיוק היינו רומנטיים כאלו ושלחתי אליה ידיים. אהבתי לגעת בה, בגוף שלה. מה זה סקסי, והיא ניצלה האת זה הזונה הזו. אז ככה מסטול, מרגיש שכבר קרובים לחוף, שלחתי ידיים, מתחיל איתה. היא אהבה את זה. ידעה לשלוט בי. שיתפה פעולה, החתולה. אני הייתי הנמר והיא החתולה. ואז הבום. עצרתי במקום. אף אחד לא היה שם. קצת מאחורה, ליד הכביש, שכב הבן אדם. לא ראיתי טוב כי היה די חשוך. ראיתי גם את האופניים שלו, מעוכות. הוא לא זו. נבהלתי. רציתי לטלפן לעזרה. היא לא נתנה לי. 'סע! סע מהר! שלא יתפסו אותנו!' נסעתי. הגענו לרמת אביב, נכנסתי לחניון של הקניון ושם השארתי את המכונית. ניגבתי אותה מכל טביעות האצבעות שלנו. אז גם צלצלתי למשרה והודעתי שמישהו נפגע בתאונה קרוב לים של תל אביב, והסברתי שזה ליד שדה תעופה כי ראיתי מטוס נוחת. בלי למסור פרטים מזיהם. הטלפון היה ממילא גנוב, ואחר כך זרקתי אותו לפח. היה לי עוד אחד. לא דיברנו. נסענו לתוך תל אביב. בלילה ישנו בגן ציבורי, על ספסל. לא יכולתי לסבול אותה יותר. את עצמי שנאתי. הכסף נגמר מהר. היא ידעה איך להשיג, חתולה סקסית, ולא רצתה לתת לי. נפרדנו. נשבענו אחד לשני שלעולם לא נדבר על התאונה. לעולם, עם אף אחד, ויותר לא ראיתי אותה. מאז אני מתגלגל ברחוב. נמאס לי, מהכל. רציתי למות. לפני חודש לקחתי מנת יתר. התמוטטתי ברחוב והזעיקו אמבולנס. שכבתי שלושה ימים בבית חולים. ככה שברתי את הקרייז. מאז לא נגעתי יותר בחומר, כמו שאמרתי, רק אלכוהול וכדורים, כשיש. לא תמיד יש. הגעתי לכאן, ליפו, לאיזה זולה של אלכוהוליסטים כמוני, רוסים, כמו שאתם קוראים לנו, הומלסים. פתאום נזכרתי שעברה שנה מאז שאמא שלי מתה. מאז שעלינו לארץ סבא שלי נהיה דתי. גם סבתא, ואחרי זה גם אמא

התחילה ללכת לבית כנסת ולהדליק נרות ביום שישי. אני יודע שאחרי שנה עולים לקבר. אני לא יכול לבוא ככה לקבר שלה, לא רוצה שהמשפחה יראו אותי ככה. אז רציתי ללכת לבית כנסת, לבקש ממנה סליחה שלא באתי לקבר. ככה מצאת אותי."

דימה השתתק, אחרי ההתוודות הארוכה. דניאל, שלא דיבר בכלל, קם וחיבק אותו. שוב ניגב את הדמעות שהופיעו אצל דימה. "אתה לא כועס עלי? לא רוצה להרוג אותי בידיים שלך? יש לך ידיים חזקות, אם תרצה – אני כבר לא שווה מכה. אני גם לא אתנגד. בוא, תהרוג אותי, רק צרות אני עושה. אני מיותר בעולם." – "השתגעת? מה פתאום להרוג אותך? מה אני, רוצח? יש לי עוד משהו להגיד לך, לא יודע אם יעזור. הוא על האופניים, שפגעת בו? הוא לא מת. נפצע, אפילו לא קשה, והחלים לגמרי. מאיפה אני יודע? הצחקת אותי. הרי יש לי אובססיה לתאונות של אלכוהול. תאונת פגע וברח כזו, ברור היה שהנהג אלכוהוליסט. ככה דיווחו בחדשות, ואני מיד אספתי את כל המידע. יש לי חברים גם במשטרה. אחרי יומיים מצאו את הרכב שנגבת. עצרו את בעל הרכב לחקירה ושחררו אותו. הסתבר שהוא דיווח על הגניבה קצת לפני התאונה, במשטרת כרמיאל. אז ברור שלא יכול היה לנהוג. התיק עדיין פתוח, ולמשטרה אין כל מושג. איך קוראים לחברה שלך, לחתולת הסקס?"

"טניה" - למה אתה שואל - "טניה מה?" - התעלם דניאל מהשאלה - "טניה סמירדוב" - ענה דימה, מופתע מהשאלה. "אתה מעודכן בחדשות?" - "לא ממש" - "אז יכול להיות שישי לי בשורה לא טובה בשבילך. אתה חזק?" - נראה שדימה התחיל לנחש משהו - "לפני בערך חודשיים, נמצאה גופה של זונה-נרקומנית בתל אביב. התברר שנרצחה על ידי לקוח ששדד אותה. זכרתי את השם הפרטי שלה - טטיאנה - וזכרתי גם שסיפרו שהמשפחה שלה מהצפון. היתה צעירה, בשנות העשרים. יכול להיות ששם המשפחה שאמרו הוא סמירדוב, לא בטוח. צר לי, בשורה לא נעימה" - "לא אכפת לי" - אמר דימה בקול הצווחני שלו, שהרבה זמן לא היה - " שנאתי אותה, כלבה. קיבלה מה שמגיע לה" - ואז נשבר והתחיל לבכות - "איזה שטויות אני מדבר, אתה רואה איזה חרא אני, אתה לא שונא אותי? אני מת לשתות משהו, אולי נלך להשיג?"

דימה לא שתה באותו ערב. השעה היתה מאוחרת והוא הסכים לישון אצל דניאל. בבוקר מוקדם דניאל לקח אותו לבית הכנסת. דימה התפלל בשקט למען אמא שלו. אחרי זה הלכו לטיול לחוף הים וסיימו בטבילה. ארוחת בוקר במסעדת מסבחה יפואית וקפה חזק. כל אותו יום היו ביחד. בסופו דימה הסכים שדניאל ידבר עם סבא שלו. למחרת נסעו ביחד לכרמיאל. דניאל פגש את כל המשפחה. דימה תיאר אותם היטב. משפחה חמה, תומכת, אוהבת. מאוד שמחו לקבל את דימה בחזרה. התברר שאצל סבא וסבתא חיכה לו חדר מוכן, ליום שיבוא. הם לא הפסיקו לקוות. גם התברר שטניה, החברה של דימה, היא אכן הזונה הנרקומנית שנשדדה ונרצחה בתל אביב כחודשיים קודם לכן. בפרידה, כשהיו לרגע לבד, דניאל אמר לדימה: "אם תרצה, אני יכול לדבר עם רוכב האופניים ואולי לארגן לך פגישה אתו" – "השתגעת? חוץ ממני וממך אף אחד לא יודע, עכשיו שטניה מתה. אז למה, כדי שאכנס לכלא?" – "לא. כדי שתשתחרר מהכלא. הפנימי. שתראה שאתה לא כזה חרא. תחשוב על זה". ודימה חשב.

יפה בימים

לפני מספר חודשים חזרה רחלי ללכת.

מוקדם בבוקר, בערך בשעה שש, היא נהגת עד לחוף גבעת עליה, נהיגה קצרה ונעימה, לפני שנהגי יפו משחררים את עצמם אל הכביש, בלי חוקים, בלי גבולות, בלי אלוהים. מוקדם בבוקר, עדיין ישנים, עייפים מחריקות הלילה, מוזיקה מסתלסלת וצפירות גאוה. בבוקר נעים לנהוג. כמעט בטוח. פה ושם איזה רכב דוהר. אפשר להתעלם ממנו. נהיגה קצרה לאורך רחוב קדם המתעורר, לקול תרנגול נפוח ואווזים מברברים, עד לחניה המסודרת שמעל לחוף. יוצאת מהמכוננית, פוסעת עד למדרגות המובילות אל החוף עצמו ונעצרת. כך, כל בוקר, כשהולכת. עומדת מעל החוף, מרחיבה נשימה.

אל מול עיניה מתגלה ים. מאופק לאופק, ים. שפוגש שמיים במערב הרחוק, וליד החוף נסגר במפרץ קטן, חוף גבעת עליה. ים. בצפון מוגבל על ידי פארק מדרון יפו שבנתה העירייה במקום גבעת הפסולת שהצטברה במהלך השנים, ובדרום על ידי צוק הכורכר היורד בתלילות מבית הקברות הישן עד סמוך למים ממש. ים. לרוב רגוע. גלים לא גבוהים, שנתקלים בסלעים הפזורים בפתח המפרץ ונשברים לקצף לבנבן אותו הם מובילים כמעט אל החול. ים כחול, לא צלול, נפתח למרחבים.

שם יורדת לחוף עצמו. רחב, עם חול רך וטובעני. מסירה מרגליה את סנדלי הקרוקס הסגולות, כמו נועלת אותם לכפות ידיה וצועדת על החול הקשה יותר של קו המים. יפו נמסה ונעלמת מאחוריה וגם תלאות היום המתחדש עוד לא מספיקות לתבוע את שימת לבה. מדי פעם הגלים מלטפים בעדינות, מרעננים את כפות רגליה הצועדות במרץ. גם הכרתה מתלפת בשקט הבוקר.

בדרך כלל בשעות האלה החוף עדיין כמעט ריק מאדם. מול המדרגות היורדות אליו עומד בתוך המים, עד לגובה הברכיים, דייג אחד עם כובע מוזר, ועד כה ראתה אותו רק מאחור. אף פעם לא ראתה את פניו, למרות שהוא כל יום שם. אם ייפגשו ברחוב היא לא תדע. גם הוא לא. ישנו גם גבר מבוגר, "ג'נטלמן", שמגיע בהליכה מתונה מכיוון דרום, מחוף בת ים, מכוון בידו מכשיר קפיצי לחיזוק השרירים, מעביר אותו מיד ליד ומברך את כל מי שהוא

פוגש בברכת "יום טוב" רועמת, סמכותית, ששוברת את השקט לרגע ונמוגה בתוך רחש הים. וגם הבחורה קטנת הגוף עם הגופייה הלבנה, שרצה מכיוון בת ים, רצינית ומתחמקת ממפגש עיניים, שלא עונה לברכת הבוקר, עמה נפגשים פעמיים, בדרך הלוך וגם אחרי ששתיהן מחליפות כיוון וחוזרות, כל אחת לכיוון מנוגד.

אלו הקבועים. לפעמים יש גם אחרים. בוקר אחד ראתה קבוצה של ערבים צעירים שכנראה ישנו בלילה על החוף. לא נראו יפואים מקומיים, אלא פלשתינאים. ככה זה כשגרים ביפו, בין שכנים ערבים. לומדים להבחין בהבדלים הקטנים והמשמעותיים. חשה לא בנוח. במיוחד כשעברה קרוב אליהם. מתוחה. נכון שאף אחד לא ידע, אבל בכל זאת התביישה במתח הזה. בפני עצמה. "רגשות הם לא עובדות" – דיברה עם עצמה בלבה – "לא מתאים לך, רחלי, לחשוך בהם בגלל שהם פלשתינאים. את מתוחה. זה לא אומר עליהם כלום, אלא עלייך! לא ממש יפה. לא מתאים, רחלי, תתעוררי!" ובכל זאת שקלה אם לצלצל למשטרה ולהודיע, אולי הם שוהים לא-חוקיים? מחבלים צעירים? אולי ייגרם אסון? והמשיכה בדרכה.

נוהגת כמעט מדי יום ללכת עד לחוף הראשון של בת ים, עוברת את המזנון שעדיין סגור, מסתובבת וחוזרת ליפו. שלושים דקות, פחות או יותר. בחזרה כבר מופיעים עוד אנשים, קבועים גם כן בדרך כלל. כל אחד בשעה שלו, לפי התוכנית הסמויה של המושך בחוטים. למשל, שני הרוסים, "יוצאי חבר העמים" – התבדחה עם עצמה משחקת בתקינות הפוליטית - צעיר ואישה מבוגרת, בטח אמו, שמביאים כסאות פלסטיק, מתיישבים עליהם קרוב לקו המים, מפעילים רדיו – טרנזיסטור שלא רואים כאלו כאן יותר ושמדבר רוסית שוטפת, מוציאים פירות משקית ניילון צבעונית, ואוכלים בנחת. או "איש המערות" שמגיע בריצה מיפו כשהיא כבר באמצע הדרך חזרה, גבר רזה בעל שיער ארוך, כסוף ופרוע, לא מגולח, לבוש רק במכנסיים קצרים, שחום טבעי וגם שזוף מאוד וגם שדוף מאוד. רץ מתנשף בפרצוף רציני, עיניו נעות בין מדרך הרגליים הקרוב לבין אופק לא מוגדר ועד כה לא פגשו בעיניה אפילו פעם אחת. וגם שני הדייגים "הקשקשנים", שעומדים ברצועה הצרה שבין שני המזחלים היורדים אל תוך המים, כל אחד ליד חכה ארוכה שנעוצה בתוך מעמד בחול, ממנה נמשך חוט בלתי-נראה הרחק אל המים, ואינם מפסיקים לדבר ביניהם, מתווכחים או מתבדחים.

תמונת בוקר שלווה של עולם מתעורר בקצב הצעדה וכמעט חוזר על עצמו מדי יום. אלא שבשבוע שעבר הופיע מישוה חדש. כאשר כבר כמעט והגיעה חזרה לחוף גבעת עליה, הלך מולה גבר די תמיר, שיער ראשו הקצוץ עד לקרחת מלבין מעט בצדדיו, נעול בסנדלי הליכה איכותיים, מנופף בידי צדדים בתרגיל התעמלות נמרץ ושר. מתמיד רחלי נוהגת להתבונן על סביבתה ולהבחין בכל פרט, ובמיוחד בחדשים או משתנים. כך נפגשו עיניהם, בהרף של מפגש צועדים לכיוונים מנוגדים, ונדמה שהוא בכלל לא ראה אותה. מבטו עבר דרכה, כמו לא היתה שם וגם לא היה בתנועתו שמץ של מחווה אנושי כלפיה. גם לא צינה. פשוט לא כלום. היות וראתה אותו לראשונה, סיווגה אותו לעצמה כאחד מהמזדמנים המשונים, ושכחה ממנו.

למחרת, בערך באותו מקום, נפגשו שוב להרף של כיוונים מנוגדים. הפעם התבונן בה במבט מבחין, ללא שום מחווה של היכרות או של אי-היכרות. רק מבחין וזהו. היא מצדה חייכה אליו, חיוך חם ומקסים שהיה חיוכה הטבעי, האנושי, אוהב האדם, אם כי קצת בקמצנות. ידעה שהיא מסוגלת ליותר מזה. "לא מתאים לך!" – עשתה עצמה נוזפת, והשתעשעה עד לחיוך רחב, שהוא לא זכה לראות כי כבר התרחקו. הפסיד. ביום השלישי, כששוב נפגשו בערך באותו המצב, הוא מנופף בידיו במרץ ושר בקול שקט, כמעט בלתי-נשמע, והיא מיוזעת מעט לקראת סיום הליכתה, הקדים וחייך אליה. חיוך חם ורך, אנושי. "אדם טוב" – לא יכולה היתה שלא לסווג, והרחיבה אליו בחזרה חיוך.

למחרת היא לא הלכה וביום שלאחריו הוא לא היה. עוד בוקר ושוב נפגשו כשחזרה ליפו, והפעם כבר הפסיק משירתו, בירך אותה ב- "בוקר טוב" חייכני וגם קצת החלטי, והיא, נבוכה מההפתעה, מיהרה לענות ולברך, מעשה חברים הנפגשים לאחר תקופת מה, אלא שכבר המשיך לכיוון בת ים.

עוד שבוע חלף. נפגשו מספר פעמים. כנראה שהוא החל להקדים מעט. נפגשו פעם אחת ליד המזח הראשון, המסתיים קרוב לקו המים. היא צעדה בתוך המים, מקיפה את המזח וחוצה במעבר הצר בינו לבין הסלעים שבתוך הים, והוא בחר לטפס עליו ולקפוץ אל הצד השני. הקדימה לברכו והוא ענה לה בהיותו עדיין באוויר, מעשה שהביא את שניהם לצחוק, כל אחד

בכיוונו, היא ליפו והוא דרומה. למחרת, כאשר היתה קרובה לבת ים, השיג אותה מאחור וכשהיה בקו אחד עמה ברכה לבוקר טוב ואף שאל לשלומה. "נפלא" – ענתה, לא בטוחה ששמע, שכן המשיך בהליכתו המהירה מבלי להמתין לתשובתה. כשחזרה ליפו ועלתה במדרגות לכיוון מפרצי החניה, הגיע שוב מאחור והשיגה. כשנפגשו עיניהם ברח אותה ליום טוב. "גם לך" – ענתה – "ומה שלומך?" – "נפלא גם כן, תודה לאל" – ענה, ונעלם. "שמע אותי קודם, אפילו שמהר להמשיך", ציינה לעצמה עם חיוך פנימי, ופנתה לענייני היום.

מצאה עצמה חושבת עליו פעם או פעמיים במהלך היום. "גבר נאה", הודתה בפני עצמה, "נאה מאוד, אפילו. מושך? תפסיקי עם זה. בגילך? ... כן, מושך. אז מה?" וכמעט כעסה עליו, על שחדר להכרתה. היופי במפגשי הבוקר המנומסים להחריד עם הקבועים הוא, שאין בהם כלום חוץ מזה. הם לא אנשים, חיים ופועלים, אלא דמויות רקע של חוף הים בבוקר, שהונחו מסיבות שונות על ידי הבמאי העליון. תפאורה מעניינת ומשתנה לטיול הבוקר, ללא שם או זהות. יופיו של חוף הים ויופי האדם באשר הוא, ותו לא. אלא שההוא, התמיר והנאה, בעל החיוך, יצא אל מחוץ לתפאורה, מחוץ לרקע שהועידה לו, והחל לחדור לעולמה המהודק. חצוף! לא, אין לה מקום לכזה. ולאחר מאמץ מעורר הערכה ומאבק עיקש, סילקה אותו מהכרתה לגמרי.

עברו עוד בקרים של ברכות מנומסות וחיוכים חמים, קוסמים ומקסימים. אחת לכמה בקרים לא הלך מי מהם ולא נפגשו, ולמחרת היה החיוך מתרחב עוד יותר, כמו משלים את שהוחסר. ואז, בוקר אחד כשרק ירדה במדרגות לכיוון הים, הופיע גם הוא לצדה. הצליחה לראות שהגיע בצעדה ממעלה הגבעה, כלומר, הוא לא נוהג לחוף, כלומר הוא גר כאן בסביבה. כל זה ציינה לעצמה באחת, במהירות האינסופית של מחשבה אנושית פשוטה. יתכן שהיא אחרת מעט אותו בוקר, או יתכן שהוא הקדים. היינו הך. לאחר ברכת הנימוסים החביבה ירדו יחדיו אל החול, היא חלצה את סנדלי הקרוקס הסגולים שלה ואחזה אותם בידיה, כשכפותיה בתוכם. הלכה כהרגלה אל קו המים והוא פסע בחול היותר טובעני, מנופף בידיו בתרגיל ההתעמלות הקבוע ושר. היות והיו סמוכים מהרגיל, הבחינה לראשונה בשר. המלים לא היו מוכרות אולם המנגינה כן, למרות הזיוף, ללא כל בושה, והיה משהו משכנע בשירה הכנה שלו. בקעה

ממנו ללא מחסום, קצת מתלהבת וחרישית. נזכרה שזהו למעשה שיר מוכר למדי בגרסה האנגלית, ונדמה היה לה שגם את העברית שמעה פעם. בכל אופן, הוא הלך בקצב שלה, איטי יותר מהרגלו, שומר על מסלול מקביל. משסיים לנופף בידיו ולשיר, עבר אל החול הקשה יותר שסמוך למים, קרוב אליה. "זה בסדר" – אמרה – "אתה יכול להתקדם בקצב הרגיל שלך". "אין צורך" – ענה – "גם הקצב שלך טוב לי. נחמד, לשם שינוי, ללכת בשניים, אלא אם מפריע לך". "בכלל לא" – מיהרה לענות, מיהרה מדי לטעמה, וכמעט הסמיקה. "צעירות בת 149! – השתעשעה בינה לבינה והוסיפה חיוך ששחרר אותה מהמבוכה. פסעו בדממה. המתח שהיה לה נעלם. "נחמד ללכת ככה, טבעי, לא מכירים, לא יודעים כלום אחד על השני. הליכה לשם הליכה, כמו שלבד, רק שביחד!" – שבר את הדממה. "יש בזה משהו" – הסכימה – "אבל בכל זאת, יש שלב שמתעורר העניין האישי. לא?" "נכון מאוד, אני עמי", והושיט יד תוך כדי הליכה. הושיטה את ידה, אותה לחץ בכוח, והציגה את עצמה. חזרו לפסוע בדממה. "גרה ביפו?" – שוב שבר את השתיקה – "כן, ברחוב קדם, די בהתחלה" – "אני בסמטה ליד קדם, אבל כאן, קרוב לגבעת עליה." שוב חזרו לשתוק, והגיעו למזח הראשון. הים נסוג בשיא השפל לאחר ליל לבנה בחיסורה, כך שהמעבר בין המזח לסלעים היה יבש. עברו בזה אחר זה, הגיעו למזח השני ועברו בין הסלעים, במעבר הצר והנסתר, שבדרך כלל רק ההולכים הקבועים מכירים.

"השיר שאתה שר?" – פתחה בשאלה – "נשמע מוכר". "חסד מופלא' בעברית ובאנגלית – Amazing Grace. שיר ישן. היו הרבה גרסאות באנגלית, די מוכרות. הביצוע בעברית מיוחד, מלא עוצמה – של רבקה זוהר – קאלו. מכירה? התרגום של שלמה קאלו, עם תוספת קטנה שלו". "אתה מכיר אותו?" – עברה נושא. "לא אישית. גם הוא מיפו, ידעת? יפו היא כמעט עיר-מדינה בתוך מדינה. עצמאית, עם חוקים משלה, מנהגים משלה וגם סופרים וזמרות משלה... קראתי יותר מספר אחד שלו. גם ראיתי אותו בטלביזיה. מיוחד!" "כן?" – ענתה ככה בספקנות – "נדמה לי שזה עוד מישוהו מהניו-אייג', שעלה על הטרנד, שמוכר טוב מאוד אמונה לייט". "ממש לא!" – חתך אותה – "יש אצלו משהו אחר. הפוך מכל ניו-אייג' או משהו כזה". "אז למה לא נפגשת אתו אם אתה כזה מתלהב?" – לא התאפקה, מרשה לעצמה חטטנות, שזרים לגמרי יכולים. "עניין של כנות עם עצמי. ידעתי שאם אפגוש אותו, זה סוג

של התחייבות. לא כלפיו, אלא כלפי עצמי. התחייבות ללכת בדרכו, שנראית לי מאוד הגיונית, מתבקשת. ברורה ופשוטה. אחרת מה הטעם? מכל מיני סיבות, אני עוד לא מוכן לזה. עדיין לא" – הדגיש את "עדיין", ונראה שהפך למהורהר. גם רחלי. חשבה על דבריו, במיוחד על הכנות. דיבר אליה. נזכרה שזו לא הפעם הראשונה שהיא מדברת על קאלו וספריו, לא לגמרי בחיוב, ובעצם מעולם לא קראה. "עניין של כנות... – אולי הגיע הזמן לקרוא?" – חשבה בלב. "ספר מסוים שאתה ממליץ?" – קטעה את ההרהורים – "כן, בטח. הראשון שתשימי עליו יד..." צחקו יחד באינטימיות, שרק חברים ותיקים או זרים מוחלטים יכולים לקיים.

המשיכו לדבר מעט, תוך כדי ההליכה הנמרצת. הזרות הלכה ונעלמה. "תכף תור המבוכה יבוא" – חשבה. למדה עליו שהוא פרופסור לביולוגיה או משהו דומה של החי והצומח, מרצה באוניברסיטה ובעוד מקומות. הבינה גם שהוא גר לבדו. שמחה. לאחר סוף הזרות ידעה שמעוניינת להתקרב אליו. לפני שנפרדו, במגרש החניה, שאל אותה אם תרצה להצטרף אליו לארוחת ערב אצל 'באבאי', ממש מעל החוף. "אתה שובר את חוק האנונימיות של ההליכה בבוקר" – הזהירה. "כבר שברנו" – ענה, והפגישה נקבעה לקצת לפני תחילת הערב.

הגיעה לבושה בגלבייה הלבנה – פרחונית שלה. צבעוניות רכה על רקע נקי, צנועה בגזרה, אך משדרת נינוחות. עמי כבר היה שם, ישוב ליד שולחן נמוך בצד המרוחק, על הדשא הקרוב לקו הצוק, ממש מעל החוף. קם לקראתה, לבוש בחולצה הודית לבנה – כורתה – ובמכנסי דגמ"ח רחבות, סגולות דהויות. לחצו יד בנימוס חייכני והזמין אותה לשבת. המבוכה היתה משותפת. שתקו.

בשעת בין ערביים כזו, השמש שבמרחקים כבר יורדת קרוב אל הים, מוכנה לצלול לשנת לילה, והשמיים נצבעים באדום שהולך ומתחזק. מהמקום בו ישבו אפשר להסתכל אל המפרץ הקטן והסגור שתחתיהם, שמתרכז בהדרגה. מראה יפה לכל הדעות, רגוע ומרגיע. ואפשר להתמקד בשמש השוקעת, כאילו אין מפרץ, אין חוף, אין אנשים, אין מסעדה, אין כלום. ים, מרחבים, שקיעה איטית וצבעים משתנים, מתמזגים זה בזה, מתכהים. השמש סיימה להיעלם והפרטים הפכו למטושטשים שם במרחק. הערב ירד.

הזמינו לאכול. הבחין שבחרה באוכל צמחוני והזמין גם כן. שאל אותה על כך. "כן, טבעונית, לשם הדיוק. לא בריאות, אפילו שנכון שבסופו של דבר, בריא יותר. עניין של אידיאולוגיה. אני בוחרת להיות טבעונית, כבר למעלה מעשרים שנה" "אבל מה הטעם?" – הקשה – "מצילים חיה או שתיים, וזה לא מעט אולי, לפחות מהעניינים של החיה או שתיים, אבל עם כל הסבל שיש בעולם. מה הטעם? לא תתקני ככה את העולם!" "גם לא מנסה" – ענתה בשקט, רגילה לשיחות כאלו – "תראה, עם כל הסבל שיש בעולם, אמת, לא ייגרם אסון גדול אם פתאום גם אני אתחיל לאכול בשר או דגים, ואפילו אהבתי פעם לאכול את זה. אבל לי באופן אישי לא מתאים לאכול משהו שהרגו אותו, או שייצרו אותו בסבל, על פי הגדרה. לי לא מתאים, אז לא אוכלת. את העולם בטח שלא אתקן. משאירה את זה לאלוהים. אבל את עצמי, זה משהו אחר. זה לא רע לוותר בחיים מתוך בחירה. נותן הרגשת שחרור, אתה מבין אותי?" "בוודאי. האמת שאני עוסק בזה הרבה, בתחושת השחרור הזאת. מחפש אותה. מבין שכדי להשיג אותה צריך לוותר, וכמה שנוותר יותר, ככה נשתחרר, אבל איכשהו, זה הבנה של השכל. בתכלס – בחיים – דוחה את ההחלטה, ורק חולם עליה. אז, בסופו של דבר, הטבעונית משחררת?... "חייכה למשחק המלים שלו – "כן, אני יודעת שהיטלר היה צמחוני מפורסם. לא שייך. לפחות לא אלי. האמת שהיום כבר אין לי כל ויתור לעשות כאן, כי זה כל כך מובן מאליו שלא אוכל משהו מהחי, שאפילו לא חושבת על זה. ולמה אתה הזמנת טבעוני עכשיו? בגללי? אתה לא חייב." "תודה. היתה לי תחושה שאת כזו צמחונית מתוך עיקרון. לא מתאים לשבת מולך ולתקוע בשר. הנה, הרווחתי ויתור..." חייכו, השתתקו ושקעו באוכל שהגיע.

"את חיה לבד?" – שאל בישיבות מסתכנת. "כן" – ענתה ומיהרה להסביר. סיפרה בגאווה על שני הבנים שעזבו את הבית, הצעיר שמטייל בעולם והגדול ששקוע בלימודי הרפואה. "ואבא שלהם?" – לא הרפה, בחוסר טאקט שהתגלה כאופייני לו. "התגרשנו. מזמן. יותר מעשר שנים. לפני שהגעתי ליפו. המעבר לכאן היה לפתוח דף חדש. אני שבויה של יפו, של הקסם שלה. מה אתך?" – העבירה נושא בחדות. "גם אני שבויה בקסם היפואי" – התחמק. לא ויתרה – "גר לבד?" "כן" – ענה באופן יבש, קצת מסתיר. אחרי היסוס, הרחיב – "יש לי שני בנים ובת. היא התחתנה לפני שנה וגרה בצפון. הבן הגדול עושה דוקטורט בארה"ב,

בפסיכולוגיה, והקטן חזר בתשובה. ברסלב. גר בעימנואל. לדעתי גם כן יתחנן בקרוב." "ואמא שלהם?" – אימצה את הישירות חסרת הטאקט שלו. "התאלמנתי. לפני שמונה שנים בערך." "צר לי לשמוע" – מיהרה לענות. "עוד יותר צר לי להגיד" – קצת התגונן, והתנצל על הסרקזם. "היא מתה ממחלה?" – שאלה, כדי לרכך משהו. "לא" – חתך. את השיחה כולה. השתתקו. נהיה מתח. הוא הפך למהורהר. גם רחלי.

"היא נרצחה" – פלט בשקט לאחר הרבה – הרבה רגעי דממה מתוחה. "מה?" – נפלט מפיה – "אוי ואבוי. מה קרה?" – לא יכולה היתה להתאפק. "את בטוחה שאת רוצה לדעת?" "מתנצלת שחייטטתי. לא שלטתי על עצמי. סליחה. לא, אתה לא צריך לספר. זה בסדר." "לא, לא בסדר. שום דבר לא בסדר. אבל אני אספר. יותר טוב ככה. אם את מוכנה לסיפור קשה" – והסתכל ישר לתוך עיניה, עיניו הכהות חודרות אל הכחולות שלה, בפעם הראשונה מאז נפגשו, בלי לעצור או להסיט אותן.

"יפו, כמו שאת יודעת, היא עיר-מדינה. באופן רשמי חלק מתל אביב, מישראל, אבל בפועל – עיר משלה, מדינה, עם חוקים, כללים. כאילו אין ריבונות למדינה כאן. ואחד החוקים הוא שכל אחד עושה מה שהוא רוצה. משתדלים לא להפריע. לא להתערב. במיוחד אם אתה יהודי שבא מתל אביב או ממקום דומה. אתה לא מתערב. כי אתה אורח כאן. מוזר. אורח במדינה שלך... אבל זו יפו, מדינה אחרת. לוקח זמן להבין את זה. לא בטוח שאני כבר מבין לגמרי. אבל ככה זה. בכל אופן, הגענו ליפו לפני שתיים-עשרה שנה. משפחה, שני הורים משכילים עם ילדים מתבגרים. באנו מתוך אידיאולוגיה ליברלית. קירוב לבבות, פעולה חברתית ועוד שטויות כאלו. זה ההבדל בין תיאוריה ומעשה. ליברלים כמונו, היינו אנשי תיאוריה. רומנטיים. רצינו מעשה, רומנטי. ליברלי. אז קנינו בית ישן ביפו, בשכונה פשוטה, בין אנשים שנראו קשי יום, ושיפצנו אותו. שיפוץ צנוע, לא מתנשא, ליברלים או לא? אבל אומנותי. העין של תמר והטעם שלה. היתה אלופה. מעצבת בחסד. ברור שהבית בלט בסביבה. תמר היתה עיתונאית. לא עבדה הרבה, בעיקר גידלה את הילדים, מבחירה. תודה לאל, יכולנו להרשות זאת. אבל הכירו אותה מספיק כדי שתמיד יהיו לה כתבות. אהבה את המסר החברתי, אוהב האדם, מחפש השוויון. כמה תמים. לחשוב שכולם שווים כאן, ולהטיף לשוויון למען

אנשים, שמנצלים את הרצון שלנו לשוויון כדי לעשות הכל שלא יהיה שוויון. מבינים את החולשה ומנצלים אותה. נכון, יש אפליה. גסה. מקוממת. אבל הסיפור יותר עמוק. בעצם, חסר סיכוי, אם נמשיך באותו כיוון. לא ניכנס לזה עכשיו. בכל אופן, אחרי שפרצו אלינו הביתה מספר פעמים, ניקבו לנו צמיגים, גנבו פנסים מהמכוניות, איימו על הילדים ומה לא, אנחנו עדיין ליברלים. מתעלמים מהעובדות הפשוטות. מאשימים את עצמנו, לא המשפחה שלנו, אלא את העם שלנו – כאילו הכל קורה בגלל היחס המתנשא, המפלה שלנו. יש בזה משהו. יכול להיות. אבל רק על פני השטח. תכף נגיע לעיקר ונראה. לפני העיקר צריך עוד להגיד שאין מה לדבר על המשטרה. הדבר הכי יעיל שלהם זה חוסר היעילות. אולי על זה משלמים להם. אתה מזמין אותם, הם באים אחרי המון זמן, עושים פרצוף רציני, כאילו מאשימים אותך שהטרדת אותם, והולכים. כאילו פוחדים לעשות משהו מועיל להפסיק את ההטרדה. והשכנים – לא שמעו, לא ראו, לא יודעים.

"לפני בערך שמונה שנים, בשעת ערב לא מאוחרת, פרצו שלושה צעירים אל ביתנו. תמיד קל להיכנס למי שידוע לפרוץ. את הכלב הקטן שלנו הם הרגו. באכזריות. חוץ ממנו לא היה אף אחד בבית. ואז תמר הגיעה והפתיעה אותם. הם נבהלו ורצו לברוח. בדרך נאבקו בה ואז למישהו מהם בא הרעיון, ו..."

עמי עצר מהשטף. ברור היה לרחלי שזו לא הפעם הראשונה שהוא מדבר על כך, אבל תמיד יהיה זה לא קל. מאוד לא קל. ראו עליו. מנסה לאסוף את עצמו. רחלי הרגישה שלא להתערב. חשבה אם להציע לו לסגת מהסיפור והבינה שזה לא יהיה נכון. זה לא מה שהוא רוצה. המתינה בסבלנות. עמי המשיך.

"לא ניכנס לפרטים האלו. אסור. שלושת המנוולים האלו אנסו אותה, בזה אחר זה, ואחר כך רצחו אותה. בדם קר. זהו. ואז ברחו. נעלמו. אני מצאתי אותה, כנראה לא הרבה זמן אחרי. מזל שלא הילדים, שכל אחד מהם היה איפהשהו. נעזוב את זה. המשטרה, כרגיל, לא הצליחה. עוד רצח בלתי-מפוענח. השכנים – לא ראו, לא שמעו. ככה זה ביפו. יש חוקים ברורים, אבל לא חוקי המדינה. את יכולה להבין את הכעס שלי, את התסכול. אלו היו הימים בהם גמרתי להיות ליברלי. הייתי שוכב על המיטה וחושב מה אעשה לנבלים הללו, ועם הפנטזיות האלו

כמעט נרגע, עד שהמציאות היתה מתעוררת לי בפנים. חודשים של סיוט מתמשך. בזכות הילדים התעשתתי. יש להם את יכולת ההסתגלות המופלאה. חייבו גם אותי להסתגל. לאט לאט חזרתי לתפקוד כאילו רגיל. אבל רק כאילו. בפנים – שבוי בכאב, בכעס, בשנאה שהתעוררה, שלא ידעתי שיש לי כזו, שאני מסוגל לה.

"אני יוצא יחידה קרבית, יחידה מובחרת קוראים לזה היום. הייתי קצין, מפקד. לא הייתי רגיל לפסיביות וכשהיא נכפתה עלי, הרגשתי שאני יוצא מדעתי. כמה חברה מהיחידה, שלחמנו יחד ועברנו הרבה, אנחנו שומרים על קשר טוב. עד היום. הם היו לצדי כל התקופה ההיא. ידעו מה קורה, אבל מה עובר בפנים – יכלו רק לנחש. אחד מאתנו הוא קצין בכיר במשטרה. לא מיפו. הוא יודע בדיוק את דעתי עליהם. באופן בלתי-רשמי הוא התעניין בחקירה. הסתבר שהיה שם של חשוד והזיהוי כמעט ודאי. בן של מנהיג משפחת פשע מיפו. מסיבות כלשהם לא מצליחים לשים עליו יד. הראיות חלשות ולא מצליחים לחזק אותן. חשבו להשתמש בזה נגד אבא שלו, אבל לא היה להם מספיק נגדו ולא רצו להסתכן ולאבד מידע או מודיע נגד אבא שלו. אז עזבו את זה בינתיים.

"עם הידיעה הזו הייתי חייב לעשות משהו. חייב. נאספנו כמה מהחברים, בלי קצין המשטרה, והחלטנו לפעול. תראי, כולם הכירו את תמר. כולם אהבו אותה, בדרכם. אנחנו כמו משפחה. גם להם כאב. גם הם רצו צדק. מבחינתי אז, צדק היה שווה לנקמה. בלי שום סנטימנטים. חוקי יפו. הפכתי ליפואי – לא מחפש צדק של המדינה, אלא את הצדק שלי. ערב אחד, כשהנבל הצעיר הגיע לביתו, השמור, המוגן על ידי 'החיילים' של אביו, חיכתה לו הפתעה. אנחנו היינו ההפתעה. תביני, יש להם בטחון חצוף מאוד. כאילו בממלכה שלהם. מרשים לעצמם. זה הקטע עם העבריינים האלו – התחושה הזו שהם יכולים. מותר להם והם מסוגלים, אז הם לוקחים. מה שהם רוצים. מתאים לחוקי יפו. הוא לא העלה בדעתו שמישהו יעז להפריע לו. הוא 'הבן של', וככה 'אכל אותה'. לפני שהבין מה קורה כבר היה אצלנו באוטו, הראש שלו מכוסה והוא מוסתר מעיניים לא רצויות. הרי היינו מקצוענים בזה. לקחנו אותו לבית של אחד מאתנו, שהכניסה אליו מהמכונת די מוצנעת. נסיעה די קצרה. הבית עמד ריק לרשותנו. הייתי חופשי לעשות לו הכל. כמה חיכיתי לרגע הזה, כמה פינטזתי עליו. וגם האחרים, צריך

להודות. הכנסנו אותו לבית, הפשטנו אותו וכיוונו אליו מצלמת וידיאו. רציתי הודאה מלאה ושמות של השותפים. הוא סרב לדבר. רובנו יודעים ערבית, חלק מאתנו – כמו ערבים מלידה. מישהו ניסה לדובב אותה בערבית. לא הצלחנו. ואז... לא משנה. עשיתי משהו יפואי. לא גאה בזה. גם לא מתחרט. לא היתה לי ברירה. התברר שזו שפה מובנת לו. אחרי קצת צעקות הוא שפך הכל. ככה אני יודע מה קרה שם. סיפר שהיו שלושה. נתן שמות של החברים. נשבע שהוא לא עשה כלום, אפילו שאף אחד מאתנו לא האמין לו, גם הוא לא. הכרחנו אותו לחזור על טקסט של הודאה מלאה מול המצלמה, כשהוא לבוש ומסודר, כמו הודאה רצונית. יכולתי להמשיך ולעשות בו כרצוני, אבל לא ממש רציתי. הייתי כל כך נסער כשהוא דיבר, שלא יכולתי להתייחס אליו.

"תוך דקות ארגנו מבצע נוסף. באנו עם המנוול הקטן אליו הביתה וכשהוא פתח את השער נכנסנו כולם לחצר ולבית. היינו חמושים בכל מיני דברים. כל אחד מאתנו היה מתורגל ללחום כמו יחידה של לוחמים ויחד היינו קבוצה די מסוכנת. תפסנו את אבא שלו לא מוכן. גם הוא לא היה מאמין שמישהו יעז לפרוץ אליו הביתה, ועוד יהודים ועוד כמונו, לא עבריינים. הושבנו את האב ואמרנו לבן להודות בפניו על מה שעשה, אך הוא סירב. האב טען שלא יכול להיות. אצלם במשפחה אין אנסים. יש כבוד לגברים. הפעלנו את הוידאו, ואביו שמע את ההודאה כולה. המנוול הקטן התכווץ במקומו. האבא, בלי היסוס, קם ממקומו, גבר בריא בגוף, והתחיל להכות את הבן שלו, צועק בערבית שהוא לא בן שלו יותר, שלא רוצה להכיר אותו. אמר לנו שלא צריך את הנשק, שעדיין כיוונו אליו, הוא לא מתכוון להגן על המנוול שהפסיק להיות הבן שלו ושאני יכול לעשות אתו מה שאני רוצה. הוא מבין אם אני הורג אותו במקום. האמא של הילד ואחיו הבכור הגיעו והתחילו לריב ולצעוק ביניהם. היא רצתה להגן על הבן שלה, והאח רצה לחסל אותו בעצמו, בשביל הכבוד של המשפחה. האמת? לא רציתי כלום. הייתי עייף מהכל. ובכל זאת, היו עוד שניים לטפל בהם. האבא צלצל בעצמו אל שני האבות שלהם, שכנים כמובן, והזמין אותם עם הבנים להגיע מייד. הוא מאלו שלא מסרבים להם ביפו. הם באמת הגיעו מיד, בזה אחר זה. כשהצעירים ראו את כל החבורה שלנו, עדיין עם נשק, הם הבינו שנפלו פכה. חשבו בהתחלה שאנחנו שוטרים וכשהבינו מי אני, נבהלו. התחילה מסכת מגעילה של האשמות הדדיות, בכי, תחנונים דוחים, שבועות על שקרים וכל

מה שאפשר לדמיין. גם אותם הכרחנו, אחד אחרי השני, להודות בפני המצלמה על ל מה שעשו. גם על תקיפות אחרות שבצעו. התברר שהם היו כנופיה מגעילה שפגעה בעוד אנשים. הם אפילו איימו על הילדים שלי פעם וניקבו צמיגים במכונית שלנו. כל אב הכה את בנו והתנצלו בפני. לא היתה לי ברירה אחרת וגם אני הכיתי כל אחד מהצעירים. תאמיני לי שלא הכיתי הרבה, אבל כל מכה היתה מכה. עם כל הזעם והתסכול שלי.

"האב בעל הכבוד רצה לפצות אותי. הציע לי את הבמ.וו. של הבן שלו, או כל דבר אחר שאבחר. סירבתי, כמובן. לא רציתי כלום ממנו. הוא לא רצה שנערב את המשטרה, בגלל הבושה למשפחה. גם אני לא מצאתי טעם בעירוב המשטרה, הרי הם לא עזרו והפתרון היה שלנו. בסופו של דבר החלטנו ששלושת הצעירים יגורשו באופן מידי מיפו ומהארץ בכלל. יעברו לירדן, שם יש להם קרובים. האבא הבטיח שבירדן יחזיקו אותם קצר, עוד יותר מאשר בית סוהר בארץ שהוא, לדעתו, כמו בית הבראה. הוסכם שאם הם מראים את הפרצוף שלהם ביפו או בארץ, הם נמסרים מיד למשטרה. האבא הבין שאנחנו מקצוענים, ככה שסמכתי עליו שיקיים את החלק שלו. אפילו שתינו קפה של כבוד ביחד, יעני סולחה. הוא באמת קיים את החלק שלו. המנוולים האלו נעלמו מהשכונה, לתמיד, לפחות עד היום. אפילו אם היו בבית סוהר הרי היו מקבלים חופשה. ככה אין חופשות.

"מאז לא הטרידו אותי יותר ביפו. נגמרו הפריצות, ההשחתה של המכונית, האימים על הילדים. כלום. אנשים מהשכונה, שאפילו לא הכרתי, התחילו לברך אותי, עושים לי כבוד. לפי החוקים של יפו יצאתי כזה שיכול, שלא כדאי להסתבך אתו. ההוא, העברייני הנכבד, כנראה זרק כמה מלים, והפכתי להיות האיש הכי מוגן בשכונה. עד היום. לא שזה מעניין אותי יותר מדי. נוח, זה נכון. אבל, זה כבוד? אוי לבושה... הדבר הטוב שקרה לי הוא שהפנטזיות נגמרו. כבר לא הייתי צריך לפנטז על נקמה. הרי ויתרתי עליה, מרצון. אמרנו קודם שהוויתור הוא חופשי. אז השתחררתי מהרצון לנקום, מהכעס, מהתסכול. העצב נשאר, הגעגועים. תמר מביטה אלי מכל פינה בבית. עד היום. במיוחד אחרי שהילדים עזבו, כל אחד בזמן שלו ולדרך משלו. עוד דבר שקרה לי – גמרתי להיות ליברל. שוויון, לא שוויון – הפכתי לשווה נפש. לא לגמרי, בעצם. מאסתי בליברליות המזויפת. ראיתי את עצמי בשיא הכאב, שיא הכעס,

שיא השנאה. בחרתי לסלוח, אחרי הרבה מאמץ, מלחמה פנימית וכאב. סלחתי לפוגעים המנוולים, וירדתי מכל התיאוריות המתייפפות. זהו."

כל זמן שדיבר, היה עמי כמו בטראנס כלשהו, שאי-אפשר ולא רוצים להפסיק. דיבר אל רחלי, וכאילו דיבר אל עצמו. התייחס אליה, אבל בעצם כאילו לא היתה שם. כאילו התוודה בפני הכומר בתא וידוי סגור כשהוא לבדו. גבר שהגורל גזר עליו להיות לבד ונושא את גורלו באומץ.

במהלך הדיבור שלו, הרגישה רחלי משהו מוזר, לא מוכר. כמו חום, שהתיישב במרכז הבטן שלה, ומשם התפשט בכל רחבי הגוף בגלים – גלים, בעיקר עולה לראש, לפנים. חום בוער, אבל נעים. למרות, ואולי בגלל הסיפור הכואב שעמי חשף. ועם החום המתפשט הזה, היה גם רגש שלבש צורה של רצון הולך ומתבהר, הרצון לעשות משהו בשבילו, כדי שהחיוך המאיר שלו יחזור. לא, לא רצון לעשות. יותר מזה. החום בבטן התפשט כמעט ברציפות, הרגש התחזק וגם הרצון. הרצון להיות בשבילו. כדי שיחייך, כדי שישמח, כדי שיהיה לו טוב. שימשיך לשאת באומץ את גורלו הכבד, אבל ידע שהוא לא לבד.

כבר כמה דקות מאז ששחק, רציני, והיא טבעה בגל המוזר, שאף פעם לא חשה כך כלפי גבר. כלפי הילדים זה ברור, עוד לפני שנולדו, אבל כאן זה היה שונה, חדש לה, משתלט ונעים באופן יוצא מן הכלל, חום מרגיע, נוסך שלווה. עיניו היו נעוצות בעיניה, חודרות עד לאותה נקודה של חום בבטנה, מלהיטות עוד יותר.

השתיקה העמיקה. אפילו רחש הגלים המתמיד נבלע בתוכה. הים עצמו נעלם באפילה הגוברת של לילה ללא ירח, ונראה מלמעלה כמו כתם כהה. החומה התוחמת את המסעדה, שמסתירה את אורות העיר, הגבירה את תחושת הניתוק. שניהם היו כבועה נטולת זמן ומקום, מאוחדים לרגע לאחר הצפייה המשותפת במאורעות הדרמטיים שעמי צייר בדיבור השקט שלו, מעכלים את שניתן.

שברה את השתיקה, מפתיעה את עצמה בנועזות הספונטנית – "רוצה לבוא אלי?" ריכך את מבטו, היסס ואז חייך, חיוך מתרחב. "כן. בטח. עכשיו – רוצה יותר מכל דבר אחר. אבל לא יכול." והתחיל לצחוק לעצמו, משועשע ממהו. "יש אצלי כלב. בוגר, בן ארבע בערך, אבל

תובעני כמו גור. אם הוא נשאר לבד בלילה, בחצר, יכול להיות שכל השכונה תדע מזה... השארתי אותו לבד, אז אני צריך כבר לחזור." העובדה שהוא חייך וצחק, הספיקה לה. החום בתוכה הפך לשמחה שקטה. "אבל" – הוסיף "את יכולה לבוא אלי. הוא לא מסוכן..." "איזה מזל, אצלי אין כלב" – ענתה, משיבה צחוק משלה.

הרגישה בנוח אצלו. הבית הקרין חום. מרוהט בפשטות עם טעם טוב. פה ושם צבעוניות רכה, עליזה, שלא מנסה לגנוב את הדעת. מקום שנעים לשהות בו ולא מוצאים סיבה לעזוב. אבל לא יכולה היתה להתעלם מכך שבבית זה התרחשה הזוועה. שום דבר בקירות או בחפצים לא העיד על כך, אבל הידע היה מוחשי אצלה. לא רצתה להחזיר אותו לסיפור, אבל כוח גדול ממנה משך אותה לשם – "הוידיאו שצילמת, זה של המנוול המתוודה, מה עשית אתו?" "שמרתי, אלא מה... הוא מונח כאן בארון, במקום של כבוד – ככה אומרים? יעני כבוד... אף פעם לא ראיתי אותו. למה את שואלת?" "סתם" – ניסתה להתחמק, לא משכנעת אותו או את עצמה. "ובכל זאת?" – לא הרפה. "נשאר את זה ככה. סתם, כאילו." עדיין לא הרפה – "רוצה לראות אותו?" קפצה, נרתעת – "מה פתאום? זאת אומרת, איך הגעת לזה?" – והשתתקה. שתקו יחד. "כן" – הודתה בסוף – "זה בסדר לך?" "יהיה בסדר. הגיע זמן להתמודד עם השדים שבארון, לא? וזה ממש שד בארון..." – מצא כוח להתבדח. לא היה צריך לחפש את הדיסק, הוא היה בדיוק במקום בו הניח אותו לפני שנים, וזכרונו היה חד. ניגש בצעדים בטוחים, הוציא אותו והכניס למכשיר, הכל בתנועה מהירה וחלקה, אולי כדי לא להספיק להתחרט או לא להיכנס למועקה. על המסך הופיע בגדול פרצוף של צעיר בעל תווים מזרחיים אופייניים, שנראה מפוחד. כשרחלי ראתה אותו היא פלטה קול צעקה חלש והסירה את פניה מיידית מהמסך. "די, בבקשה. הספיק לי" – גמגמה – "סליחה, מתנצלת." ופרצה בבכי. עמי הפסיק מיידית את המכשיר, ניגש אליה וחיבק אותה, מבין משהו. "גם את?" – שאל, קבע. הנהנה בראש. "הפרצוף שלו. הפרצוף הזה. כל כך דומה. פרצוף שאף פעם לא אשכח. שראיתי כל כך קרוב. דבוק אלי. עם הריח המטונף. הכל פה עכשיו. גם הריח. סליחה. מתנצלת... זה היה לפני יותר מעשרים שנה. כאילו עכשיו. הריח תקוע לי באף. מרגישה מלוכלכת. ללכת להתקלח, לשטוף, לשטוף הכל, לשפשף ממני. שום דבר לא יעזור. עשרים שנה נמחקו בשניה בגלל הפרצוף. אלו אותם פנים, כמעט בדיוק. למנוול ההוא היה

שפם, לזה אין, אבל אותם פנים. רואה אותם עכשיו כאן. שנים עברו עד שהפסקתי לראות, והנה הם רודפים אחרי. המנוול הקטן הזה - הוא דומה לאבא שלו?" קצת נרגעה מהבכי. "לא" – התשובה היתה פסקנית. "יותר דומה לאמא." והמשמעות היתה ברורה להם. עמי חיבק אותה ברוך. כך ישבו רגע, או שעה, או כל הלילה, חבוקים ברוך.

מוקדם בבוקר, מוקדם מהרגיל, ירדו לחוף, שם ישבו על החול, סמוך למים, עדיין חבוקים בעדינות, וצפו ביום המתעורר.

הליכת הבוקר נמשכה. כמעט מדי יום. יחד, לא לבד. גם בחורף, אפילו בימי גשם. מתישהו בחורף עברה לגור אתו. מסרה את הדירה לבן הצעיר שחזר מטיוליו. עמי קיבל על עצמו טבעונות, הסכים עם הרעיון שלה שלא להזין עצמו בסבל של יצור חי. היא, מצדה, עזבה את הרעיונות הליברליים הרכרוכיים קצת בהם דגלה. אבל לא את האהבה. להיפך. נקודת החום בבטנה שמתפשטת בכל הגוף, עולה בעיקר לראש ולפנים, מלווה רגש של שמחה שקטה ורצון ברור להיות בשבילו, הפכה לקבועה. כזו שרוצה לחלק את האושר עם העולם כולו, בשמחה. גם אצלו היה דומה, להיות בשביל הביטחון והשמחה שלה. בקיץ, בערך שנה לאחר שנפגשו, נישאו. משהו קטן וצנוע. ברבנות, בשעות הבוקר. רק הילדים הוזמנו. לעמי היתה על האצבע טבעת מנישואיו עם תמר, והוסיף טבעת חדשה, דומה לראשונה, על אצבע אחרת. רחלי, שהיתה עד כה ללא טבעת, ענדה גם כן אחת, תאומה לשלו. מאוחר יותר באותו היום, פנו במכתב משותף ובקשו פגישה עם שלמה קאלו. עמי אמר שהגיע הזמן לבחור להתחייב, שזו הדרך לחופש הבחירה המלא. כדרכה לרוב מאז שנפגשו, הסכימה אתו.

כל עוד נשימה

נאנח, והמשיך להביט אל התקרה, לכאורה לבנה, אבל במשך החודשים הארוכים שבהה בה למד את גווניה הרבים ואת הדמויות הרבות שניתן לראות במשחק קוויה הנסתרים כמעט מעין. נאנח שוב, ספק מכאב, ספק מהרגל, וחיידך. היה מאושר.

לפני זמן רב – חודשים? שנים? מי יודע? זמן רב! שנים, בשבילי. כאשר היה בריא, פעיל ונמרץ, חשב לתומו שאלו החיים – להיות בריא, פעיל ונמרץ - ואין אחרים. למעשה, חשב שאם נגזר על מישהו לרבוץ במיטתו עקב מחלה, זו אומללות קשה. איך ניתן להעביר את ימך ולילותיך במיטה, מסתובב מצד לצד, חסר אונים, חסר תכלית, יעוד או עשייה? שלא לדבר על הנאות פשוטות שהחיים מזמנים לנו בשפע כל עוד אנו מעורבים בהם במלוא חיותנו, חושינו וגופנו. חשב אז, כשהיה צעיר ורענן, שעדיף למות בחטף, תוך כדי העשייה המתפרצת, ורק לא לשקוע בניוון חסר האונים. הרי לשכב ימים כלילות במיטה, או אפילו סתם להיות עציר מכורה מחלתך בביתך, זה כמו למות. ואם אין תקווה לשיפור, להתחזקות, לקימה סוערת אל החיים, אז זהו מוות בעודו בחיים! ועדיף למות. כך חשב אז, התמים... לא יודע כמה טעם יש ברגע פשוט אותו חיים גם במיטה.

קרא לרעייתו. "יקירתי", אמר ברוך, "הכרתי. לא נוח לי. לא טוב לשכב ככה. את יכולה לעזור?" "איך יהיה לך טוב יותר?", חייכה אליו, "גבוה? נמוך יותר?" "הלוואי וידעתי", נאנח שוב, "הלוואי... בואי ננסה." ואז התחילו במסכת תנועות איטיות מתורגלות היטב, אותה בצעו פעמים רבות מדי יום, שידעו את חוסר הטעם שבהן, אבל הציפייה לשיפור, ולו רגעי, לא הרפתה. אחז בשתי ידיו בטבעת מתכת מבריקה שהיתה תלויה מעליו, על שרשרת היורדת מהתקרה, והרים מעט את פלג גופו העליון, נאנח מהמאמץ ומהכאב. הרעייה האמונה הזורחה והוסיפה עוד כרית מתחת לראשו, יודעת שבעוד דקות ספורות הם יחזרו על הטקס לשם הסרת הכרית הזו. בכל אופן, המשיכה לחיידך, קצת מתעלמת מאנחותיו, או אולי רגילה אליהן כל כך עד שכבר לא שומעת אותן. הרפה מטבעת המתכת והניח לגופו ליפול ולשקוע שוב על המיטה. "תודה. הרבה יותר טוב. נפלא. ממש נוח", חיידך אליה, מסמן לה בכך, בקוד הידוע להם ומבלי שהסכימו עליו בקול, שהיא יכולה לחזור לענייניה. לבינתיים.

ההקלה באמת היתה גדולה, לרגע. כמעט ממש נוח לו. לרגע. כמעט ולא חש את הגוף, את המודעות המתמידה לשריריו הדלים, הכואבים את השכיבה הארוכה, חסרי היכולת לשאת את גופו העייף והמוחלש מבפנים. הכאב הרי מזכיר לנו קיומם של איברים בגוף, שאי-ידיעתם נדמית לנו מובנת מאליה, עד הופעת הכאב. ואז, משנחלש לרגע, וכמעט שוכחים את האבר, הרי זו הקלה. הרי זוהי הנאה. הרי זהו אושר. אושר פשוט של רגע קטן, שחיים אותו במיטה, דווקא בחוסר אונים מוחלט, והוא אפשרי וקיים. והיום שלו מלא ברגעים קטנים כאלו, לצד רגעים אחרים.

אז, כשהיה פעיל ודי יהיר בביטחון העצמי שתמיד יהיה כך, לא יכול הרי היה להעלות על הדעת רגעי אושר קטנים ופשוטים כאלו, שלא נופלים בעוצמתם מאותן פסגות חיים אחריו. נהג לרדוף ולהשיג. היה בטוח שמלבד הפסגות, אותן כולם רואים ואליהן גם שואפים, אין דבר הראוי לחיות אותו. לעג הגורל שדווקא הוא, אוהב החיים, כפי שכונה את עצמו, נהנה מרגעים אותם חשב בעבר כמוות בהתגלמותו. צוחק לו הגורל והוא, מאושר וצוחק עמו...

כשרק נפל למשכב, והיה בטוח שזמני לחלוטין והנה כבר חוזר למלוא עוצמתו ואולי אפילו מנצל את המנוחה לצבירת כוח נוסף, כמו התעלם מהמחלה והכאב. העביר את ימיו בתכנון הרגעים היפים שישבו לכשיבריא, במהרה. אולם מניין הימים התארך באופן בלתי צפוי, והטיפולים שעבר לא ממש הועילו. קצת נפל ברוחו, אולם חזר לעצמו, עדיין בטוח שיחלים במהרה וישוב למלוא כוחו המתסיס את החיים. לפעמים, כדי לזרז את הרגע המיוחל, היה מחליט שכבר הגיע, היה מתעלם ממגבלות הגוף ומנסה לשוב ולעשות כבעבר. לצאת מהמיטה ואפילו מהבית, ולשוב לפעילויותיו. אלא שלא הצליח, ואחרי מספר תמוטטויות, די מבישות, נאליץ להודות, עזב את הניסיונות הללו. אז, כשהתחיל להבין שהבוץ עמוק יותר, טובעני יותר, וגם אם יצא ממנו, לא יחזור עוד לאיתנות העבר, הופיע התסכול, ואחריו הכעס. תסכול על כך שנגזר גורלו להיקבר במיטתו, בעוד שהחיים ממשיכים במרוצם מעבר לקיר החדר, והאפשרויות רק מתרחקות ממנו. תסכול שמחפש פתרון, הסבר ובעיקר – אשמים. וכך הפכה פעלתנות העבר למתח פנימי המתפרץ ככעס על כל הסובבים, וגם על עצמו, אלא שסירב להודות בכך. כעס, התמרמרות, האשמה – בהם העביר את ימיו האומללים. לא היה מרוצה

לרגע ולא ידע כל שביעות רצון. רעייתו, באופן טבעי, שילמה את המחיר הכבד מכל, למעט אולי הוא עצמו שהיה הגורם למועקה. נשאה בנטל בשקט מחויך, כדרכה. השכילה שלא להיגרר עם התפרצויות הכעס וגם ידעה שלא להתייחס אליהן ברצינות רבה מדי. התעלמה מהן, למעשה, התעלמות שאפשרה לה להמשיך ולשרתו במסירות ואיימה להטריף את דעתו מתוך תסכול מתמשך.

גם תקופה זו עברה. עוד ימים ושבעות של שכיבה, עוד אבחנות נטולות תקווה, טיפולים עקרים שהוסיפו סבל, ביקורים מתמעטים של ידידים לשעבר וקרובים, שנוכחותו הזועמת לא היטיבה עמם, ונידלדל כוחו של הכעס. באופן מפתיע גם התסכול נעלם. אולי כה התרגל למצב שכבר הפסיק לחוש את הפספוס הנורא על כך שהחיים ממשיכים בלעדיו. ואז עלתה משמעותו הכוזבת של הרגע החולף, והוא ניסה להשיג את המרב האפשרי מכל רגע. במלים אחרות, ככל שנחלש הפך לתובעני במלוא העוצמה לה היה מסוגל. תובענות רציפה המכוונת אל כל מי שנמצא לידו ובמיוחד לרעייתו החביבה, אליה התייחס כאל שפחה המנסה להתחמק מתפקידה והוא בעליה הקפדן, המחנך ומסביר לה כיצד לשרתו טוב יותר. תובענות חצופה שהתבטאה בכל בקשותיו, אותן ירה בצרורות, סותרות זו את זו, מתבלבלות, מבלבלות. מבקש, דורש, תובע, מפציר, מתחנן ונשאר בלתי מרוצה.

שבועות ארוכים של תובענות גדלה, שדעכה יחד עמו. עם הזמן, דרישותיו פסקו. כמו השלים עם מצבו, יותר נכון, עם מותו בחיים. נפל לאדישות קהה. לא ביקש וגם לא התייחס. העביר את ימיו בבהייה חסרת תוחלת אל הקירות. המעיט לדבר ורק נאנח. כמעט ללא הרף. אנחות חלושות. לא מכאב, אלא מהרגל. התרגל להיאנח. כמו באנחתו מיצה את קיומו "אני נאנח, אני קיים...". ביקש להישאר לבד מרבית שעות היום, ספק ער ספק ישן, בוהה ונאנח. וכך, באחד הרגעים בהם בהייתו התמקדה במסך הטלביזיה הגדול, שהיה מוצב על הקיר ממול אל מול עיניו ממש, לרגע קצר כמו התעורר משרעפיו וצפייתו הפכה לפעילה. עד כה שימש המסך בעיקר כניסיון כושל של הסביבה לעורר בו עניין, או להשקית את מצפונם על כך שעזבוהו לאנחותיו לבדו. הוא לא ממש התעניין או צפה או האזין. התמונות המתחלפות לא

השאירו בו כל רושם. אלא שבאותו יום, תוך כדי בהייה רגילה, מצא עצמו שומע את המלים הנאמרות, ואפילו מחבר מלים זו לזו ומבין את משמעותן המצטברת.

הדובר היה גבר צעיר למראה, אולי פסיכולוג, אולי משהו אחר. איש חייכן המדבר במרץ, בלהט. הסתבר שהאיש הזה מטפל באנשים סובלים, כאלו שעברו התעללויות קשות. קורבנות. אותו פסיכולוג או משהו כזה דיבר הרבה. לא יכול היה לעקוב אחריו למלוא הפרטים, אולם משהו נתפס בו. האיש בטלביזיה אמר שכל עוד אדם חי, הוא יכול לבחור. אפילו ברגעיו האחרונים, כאשר נשארות לו נשימות ספורות בלבד, אדם יכול לבחור. לא את מספר הרגעים או הנשימות שנשארו לו, אלא את האיך ינשום אותן. האם יהיה כועס? או אולי עייף? או אולי מרוכז בכאבו, בהתמרמרותו, בסבלו? או אולי, מקווה? ואפילו, אוהב? והוסיף עוד אותו דובר-בלהט, שכל אחד יכול, בכל רגע של החיים, ולא רק בסופם, לבחור את האיך הזה, או משהו כזה. הריכוז שלו נחלש שוב ולא הצליח לעקוב. חזר לבהות, אלא שהיה משהו שונה בבהייתו.

התחיל לשאול את עצמו כיצד הוא היה חי את רגעיו האחרונים, והמשיך לכך ששאל את עצמו כיצד חי את חייו אלו, וכיצד חי פעם. ובעיקר שאל את עצמו לגבי האהבה, האם חי את ימיו הנוכחיים באהבה? האם בעבר אהב? האם אי-פעם? שאלות קצרות ומעיקות, שמשום מה התעלם מהן. העובדות היו כל כך פשוטות, שאפילו בחולשתו הרבה, המנמנמת, לא יכול היה להתחמק מהן. בבחירה שלו איך לחיות את הרגע הבא, אולי האחרון, הוא לא בחר. הרגע בחר בשבילו. בעצם, כאלו היו כל הרגעים הקודמים, וגם אלו שלפניהם, עוד לפני שנפל למשכב. גם בעבר, כשחי, פעל, עשה ותסס, כאילו בחר, כאילו עשה, כאילו אהב. כי לא הקדיש לכך מחשבה, כי לא התכוון. כשכואב, נותנים את הדעת למוכן מאליו, אותו שוכחים כשאינן כאב. אז בעבר הוא לא נתן את דעתו, לא בחר. ועכשיו? זו השאלה שהמשיכה להעסיק אותו, ובאופן מפתיע הכניסה בו עניין שדעך מזמן. ועכשיו, איך עכשיו הוא יכול לבחור, או, יותר מדויק, איך עכשיו הוא יכול לאהוב?

תמונות חיים זעירות, רגעים שהיו ואינם, חלפו בדמיונו. ראה את עצמו חי, ובדמיונו שינה את שהיה. כאן הוסיף מחווה קטנה, פה תשומת לב, שם מילה או חיוך. וגם הוריד, בדמיונו,

התנהגויות או מלים שנאמרו, אפילו מחשבות שנהגו. שינויים קטנים, דמיוניים, שהדגימו איך יכול היה לו בחר אז. לו בחר באהבה. ועכשיו? התחיל לדמיין את הרגע המסוים, את אלו שיבואו אחריו, כמו אלו שהיו, ורק מעט שונים. הוסיף מעט, הסיר קצת, בדמיונו, והתעייף. חזר לבהות, אלא שהמחשבה היתה ממוקדת. כמו פעם, רק שונה.

הרגעים חלפו. חשב את שחשב, הבין את שהבין ונרדם. לשם שינוי, ישן היטב והתעורר כאדם חדש. גופו חלש כמקודם, חסר יכולת פעולה. נאנח עדיין מתוך הרגל, אבל האדישות נעלמה. ההשלמה עם מצבו התעוררה להחלטה של בחירה מתחדשת, מדי רגע. והבחירה שלו היתה פשוטה וקלה, אותה יכול לקיים גם במיטתו, בחירה של אהבה - הבחירה לחייך...

לא לחתוך

לחתוך. עכשיו. בבשר הרך.

לחתוך עמוק.

כואב. מרגיע. נעים.

כואב. שקט.

נשלט.

חזקה מאוד. כמו גבר. לא בוכה.

חותכת. לאט. נהנית. הסכין חודר לבשר. שקט נעים.

אבל אין סכין. זרקתי אותם. את כולם. אלה ששוויים. שחותכים עמוק. ככה הוא אמר. עשיתי.

אני אעשה כל מה שהוא אומר. ככה זה.

חבל שעשיתי. אולי נשאר סכין?

לא נשאר.

אהבתי את היפני. חכמים שם ביפן. חותך נעים. קצת לחץ, קצת משיכה, ושקט. כבר כששמה

אותו על הרגל, איפה שרך מאוד, כבר אז, שקט, רגוע. אין כלום. ריק. קצת.

הוא אמר לא לחשוב על זה. איך אפשר? לא שקט. רעש כואב. משתגעת. מתפוצצת מבפנים.

די.

הוא שאל מה קורה כשחותכת? מה זאת אומרת מה קורה? שקט. נעים.

הוא שאל מה אחר כך? את מי זה מעניין אחר כך. עכשיו. כואב בלב. חותכים. כואב ביד.

קצת. שקט בלב. הרבה. אחר כך? כואב בלב עוד פעם. אפילו יותר. וגם ביד כואב. הוא שאל

אם כדאי? לא, בטח שלא. אפילו דפוקה כמוני, חולה, מבינה. בסוף. אבל רוצה לחתוך.

אולי להדליק את הגז ולקרב את היד? רעיון טוב. חכמה שכמוני.

לא חכמה. דפוקה. טיפשה. רעה.

בואי למטבח, לקרב את היד. חום נעים. עולה מהבשר ללב. כבר לא לבד. כבר לא קר. לא. הוא אמר לא לשרוף. לא להכאיב. לא היום.

המחשבות כואבות. האש מרגיעה. אש טובה. אישה רעה.

אז אולי להרתיח מים ולשים אצבע בפנים? רק את הקטנה. קצת. לבשל את הכאב. מרגיע. שולטת. לא בוכה. גדולה.

לא. הוא אמר לא להכאיב. שומעת לו. אעשה כל מה שיגיד. הוא גבר. הוא קובע. אבל הוא מדבר בעדינות. בשקט. לא מכאיב. חבל. העצות שלו מכאיבות. לא חייבת לקיים. הוא אמר. הוא מרשה. גם להכאיב.

אז אולי מקלחת רותחת? עד שהבשר נהיה אדום, כמו לובסטר. כזה שזורקים למים רותחים. כייף לו. אני אוהבת סרטנים. רוצה להיות כזה. סרטן צורח במים רותחים. לא צורחת. שקטה. רגועה. צפה. נשרפת. עוד מעט יאכלו אותי. אעלם. לתמיד. אני רעה.

הוא אמר שאני לא. שאני נהדרת. הוא גבר. הוא יודע הכל.

אבל הוא טועה. אני דפוקה. רעה. הוא לא יודע עלי הכל.

הוא כן יודע. סיפרתי. הכריח אותי לספר. הוא גבר. אעשה הכל.

אבל הוא לא הכריח. הציע. בעדינות.

עדינות זה כואב. לא רוצה. כאב חזק זה נעים. גס זה נעים. עדין לא כייף. עדין כואב. כואב זה לא כואב. אני משתגע. להכאיב. עכשיו. מוכרחה.

אולי לחפש גבר? שרוצה להרביץ? שרוצה משרתת? גבר אמיתי. כמו אבא. כמו דוד. כמו אח. מרביץ. מכאיב. לוקח. אני שלו. אני אפס. הוא הכל. לא בוכה. אסור לבכות. אבא לא מרשה. נקבה בכינית. זה רע. אני נקבה. חלשה. מסכנה. אני לא. לא בוכה יותר. גבר זה רעיון טוב. אכנס לפייסבוק לחפש.

לא. הוא אמר שלא. אני מקשיבה לו. רק לו. לא לעצמי. ככה הוא אמר.

לא אמר. ביקש. לא ביקש. הציע. רק הציע. תעשי מה שאת רוצה. הוא אמר.
אני לא רוצה כלום. תרצה אתה. אתה הגבר. אני אישה. אין רצון. רק דמעות. חלשה. אני
אוהבת גברים. חזקים. מכאיבים. עושים מה שהם רוצים. לא נקבה בכיינית. מכאיבים. רעים.
אני שונאת אותם. פוחדת מהם. אעשה כל מה שיגידו. אל תפגעו בי יותר.
אתם רוצים אותי? אני שולטת בכם. אני מעליכם. תכאיבו. לא בוכה. אתם מסכנים. אני חזקה.
די. ככה הוא אמר. די.

לצאת מהבית. עכשיו. לרחוב. לראות אנשים. רק לא להכאיב. אסור גברים. לא טוב לי.
שונאת אותם. שונאת אותי.

יצאתי. נעלתי חמש פעמים. כמו שצריך. אולי שכחתי פעם? לחזור. לבדוק.
הוא אמר לא לחזור. חמש פעמים, מספיק. לא מספיק. מאה לא מספיק. אלף. אף פעם לא.
הכל פרוץ. אי אפשר לנעול. כלום. אני שקופה. כולם נכנסים. אני חשופה לגמרי. לנעול.
לחזור עכשיו. לא לחזור.

לשבת על הספסל ברחוב. יש אנשים. מפחיד. מרגיע. לא מסתכלים עלי. הוא אמר שזה יחלוף.
לנשום. להרפות את היד. ימין. ככה הוא אמר. את הגבות. לנשום. שקט. העיניים רפויות.
ככה הוא הציע. זה מרגיע. זה עובד. שקט. בלי כאב. נושמת. נעים.

הצלחתי.

תודה.

להתעורר מהחלום

נהגתי לבדי בדרך לירושלים. היתה זו שעת בוקר רגועה בדרכים, עם מעט מכוניות. הייתי בדרכי למשרד ממשלתי, לסידורים רשמיים כלשהם. שעות הקבלה היו מרווחות, ולא מיהרתי בדרכי. בירידה מהקסטל לכיוון סיבוב מוצא ראיתי במרחק מספר רכבים פונים ימינה לכיוון בית זית, והחלטתי שאנהג כמוהם ואסע לירושלים מהדרך הצדדית היפה. כמאה מטר לפני נסע רכב לבן, ארבע על ארבע כלשהו, וגם הוא פנה ימינה ועלה על הכביש הצר לכיוון בית זית. נסעתי בעקבותיו. אולם כשפניתי ימינה, הוא לא נראה לפני. מוזר. הכביש היה מעט שונה ממה שזכרתי. משובש לגמרי. כנראה בעקבות הגשמים העזים שהיו לפני מספר ימים האספלט נסחף כמעט לגמרי, ובעצם נסעתי על דרך עפר, בירידה אל תוך העמק. משני צדי הדרך עמדו עצים צפופים מאוד, ועלוותם האפילה את אור הבוקר. מוזר עוד יותר, כי בארץ אין כאלו, אולי באנגליה, אבל אני כאן, נוהג בדרך הכפרית לירושלים שמשיקה לבית זית. היות ואפלט העצים התחזקה, הסרתי את משקפי הנהיגה שלי שיש עליהם גם התקן של משקפי שמש. עדיין היה אפל. הדרך היתה משובשת יותר ויותר, דרך עפר, מעט בוצית עם מהמורות ועצים קטנים שפזורים עליה. היא גם הפכה לצרה יותר ויותר, ושמעתי את השיחים שורטים את דופן המכונית החדשה. אין דבר, אמרתי לעצמי, זה גורלו של כל פח חדש. המשכתי בדרכי בבטחון, על אף המכשולים המתרבים, כי ידעתי שלפני כבר נסעו מכוניות בדרך הזו, אפילו שבאופן מוזר לא ראיתי אותן, אבל אם הן עברו אין סיבה שלא אוכל להמשיך בדרכי. נסעתי לאט בתוך מעין מנהרת עצים ושיחים צרה ואפילה, שנראה היתה שהופכת לצרה עוד יותר בהמשך ולא בטוח שיש בה מקום עבור הרכב שלי. מעט לפנים ראיתי בולי עץ גדולים שחוסמים את הדרך. הבנתי שלא ניתן יהיה להמשיך בנסיעה. אצטרך לחזור בנסיעה לאחור, כי גם להסתובב לא ניתן. הולך להיות מאתגר חשבתי לעצמי, כשהסתובבתי מעט לאחור והבחנתי בעליה הצרה והאפלה שמחכה לי. ואז הבריקה המחשבה בהכרה המבולבלת שלי – זה רק חלום, אתה יכול להעביר את עצמך לכל מקום שתרצה! עם המודעות הזו עלה בהכרתי מראה חדש, של שדה פורח נעים. אבל אז הופיעה עוד מחשבה, אם אעביר את עצמי לשדה הזה – עם המכונית או בלעדיה – אני עלול להתעורר מהחלום,

ומשום מה לא רציתי עדיין להתעורר, כי על אף הסיבוכים הבלתי-צפויים בנסיעה והאתגר הבלתי-אפשרי שהתגלה, היה לי נעים, שמח ושליו. ועם ההבנה הזו, התעוררתי במיטתי. מראה החלום והתחושות שהתלוו אליו היו חדים וברורים בזיכרון. שחזרתי בהכרתי כל פרט, כדי שאזכור אותו גם בהמשך. אין זה נדיר אצלי בזמן חלום להיות מודע לכך שזה חלום, להעביר את עצמי ממצב למצב. לפעמים נדמה לי שהתעוררתי, אבל בעצם עברתי לחלום חדש, ולפעמים באמת מתעורר, עם זכרון ברור וחד של החלום. בדרך כלל הזכרון הזה מתפוגג לאט במהלך השעות. אף פעם איני מפרש את החלומות הללו, הם לרוב יפים ונעימים בפני עצמם והפרשנות כמו יכולה לגרוע מכך. אולם הפעם, תוך כדי שחזור החלום, הופיע הפרוש שלו, פשוט ונוקב.

הדרך היא דרך הרוח. לפני נהגו בה אחרים, שהראו בהתקדמותם את הדרך למי שמעוניין בה. הייתי מעוניין והתקדמתי בדרך שהתווה מורה רוח. אלא שהדרך היא אישית, כל אחד ודרכו המיוחדת לו. לכן כשהדרך האפילה, השתבשה והיתה צרה עם מכשולים ואתגרים, הרכבים האחרים לא נראו, אף לא זה שממש בעקבותיו נהגתי. הוא פילס את דרכו ועלי לפלס את דרכי בעצמי. עד גבול מסוים. עלי להגיע לגבול היכולת האישית, עד לאן שרכבי – הגוף הנוכחי שלי – יכול להביא אותי. משם לא ניתן להתקדם, אלא רק להתעורר. זה אפשרי, זה בהישג יד בכל רגע. כל שעלי לעשות הוא לחפוץ בכך, ואז אהיה היכן שאהיה. אבל עדיין נאחז אני בחלום ולא מעוניין להיפרד מנעימותו השמחה והשלווה. עד מתי? מהחלום הזה כולנו נתעורר.

מאָרָב

עוצר לרגע, מתנשף בכבדות, כואב את מעט האוויר, מעט מדי, שנכנס לחזה המיוסר. מסתכל לאחור. אין להם זכר. כמעט נרגע. הצלחתי לברוח מהם? מסתכל שוב, בודק בקפדנות. מה זה במרחקים, דמויות? כן, זה הם, שתי דמויות, שנעות ביציבות בלי לעצור. הריצה מעייפת, אבל נותנת תקווה לרגע, אולי יש עוד סיכוי. הם, מצידם, לא רצים, רק הולכים באופן נמרץ, ומצמצמים מרחק בהתמדה. חוזר לרוץ, בלי להסתכל לאחור. מתקדם, אבל הרגליים כבר לא סוחבות והאוויר עבה, לא נכנס כמעט לריאות. אין ברירה. ממשיך. אסור ליפול לידיהם, אסור. זה הסוף, ברור. המוות בידיהם, כמו שהבטיחו, והוא תיכף יבוא. לא ניתן להימלט, אמרו. הסוף כבר נכתב. עדיף להיכנע. לא. ממשיך.

השביל מתפתל ומעמיק אל מבוכי הנקיק. לא מכיר את האזור, לא יודע לאן מוביל. ממשיך, אין ברירה. שוב עוצר למצוא קצת אוויר. יש פיתוי גדול לשבת ולחכות. לנוח, להרגע לפני הסוף, להיות חופשי מפקד, מדאגה, לוותר, להיכנע, למות עוד מעט ועד אז, לנוח מהכל. גם מהאיום ומהצורך המצווה להמשיך. בכל זאת, ממשיך. השביל מתחיל לטפס, הריצה איטית עוד יותר והעציירות מרובות. מסתכל שוב לאחור. לא רואה אותם. ואז מבחין שוב, יותר קרוב. השביל צר ורק דמות אחת מתגלה בו, קרובה באופן מאיים. ממשיך לטפס, יותר מהר, יותר מהר. לא לחשוב, לא להרגיש, לטפס, למהר, אין ברירה. ובכל זאת מדי פעם, בפיתול השביל המטפס, מביט לאחור ורואה את הדמות ההולכת, שמתקרבת ביציבות. השביל הצר מתפתל סביב סלע גדול ואחריו נגמר הנקיק, ויש שביל צר עוד יותר שעולה בתלילות לפסגת הצוק, אולי מחליץ מהנקיק, אולי ההצלה קרובה. התקווה נותנת עוד כוח, מתחיל לטפס. שוב עיקול ואחריו רואה שבקצה השביל, במרומי הצוק, יש דמות מוכרת, עומדת, ממתינה. ומאחור, מתקרבת בהתמדה, דמות דומה. המלכודת נסגרה. אין מפלט.

עוצר, חושב מהר. אין טעם להמשיך. לברוח אי אפשר. כמה מהר שרץ, והם בהליכתם, משיגים תמיד. מתנשף מהריצה והם דווקא נראים נינוחים. תשוש, והם כמו רעננים בהליכתם. ועכשיו הוא שעומד למעלה. ממתין בסבלנות.

החלטה פתאומית. לא בורח, נלחם. למות בקרב. יש יתרון גובה על ההוא שמתקרב מלמטה. ליצור הפתעה, לארוב מעבר לסלע הגדול של העיקול. הוא לא ידע שממתין לו. עם אבן גדולה ביד, מוכן להכות ברגע הנכון. מהלומה אחת, ואולי עוד אחת, והשביל למטה יהיה פנוי. ועד שהדמות מלמעלה יבין מה קרה, כבר נגמר. ההצלה קרובה. שומע את הפסיעות קרבות, נדרך, מחכה לרגע הנכון לזנק.

יד עדינה על הכתף, מזיזה עוד ועוד. לחישה נעימה באוזן. בוקר טוב, ישנת כל כך עמוק, לא שמעת את צלצול השעון. באמת לא שמעתי, אל תשאלי איזה חלום חלמתי. הקרב על חיי, הקרב של חיי, כמעט התחיל. ברחתי וברחתי מבוהל לגמרי, ואז החלטתי להילחם. ועכשיו לא אדע מה הסוף, כי הערת אותי. ניצחתי? הפסדתי? הסוף הגיע? בטוח שניצחת, הרגיעה. הפסקת לברוח, החלטת להילחם, זה כבר ניצחון גדול. באמת? ואולי לא? אולי סתם אשליית שווא של כוח מוגבל שחסר כל סיכוי לנצח?

עדיין נסער מהחלום, שוכב, משחזר, קצת חוזר אליו, נע ממנו אל המציאות, מנסה להבין משמעות.

השעון מצלצל. התעוררתי. בוקר טוב, בירכתי, שלושת החלומות עדיין מעורבבים זה בזה, ומודעות שלוה צפה מעליהם, מחייכת, ערה. בוקר טוב.